

URADNI LIST

LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Leto XV

V LJUBLJANI, dne 18. septembra 1958

Številka 32

VSEBINA:

162. Dogovor o najvišji odkupni ceni za krompir.

Odloki ljudskih odborov:

62. Družbeni plan za gospodarski razvoj okraja Koper v razdobju od 1957. do 1961. leta.

162.

Na podlagi 75. člena uredbe o trgovanju ter o trgovskih podjetjih in trgovinah (Uradni list FLRJ, št. 37/55, 1/57, 24/57, 31/57, 54/57, 12/58 in 16/58) so sklenili zastopniki Glavne združne zveze Slovenije, Združne poslovne zveze Slovenije, Gospodarske poslovne zveze Kranj, Ljubljana, Novo mesto, Sempeter pri Gorici in Tolmin, Združne poslovne zveze Celje, Koper, Postojna in Ptuj, Kmetijske proizvajalne poslovne zveze Brežice, Gornja Radgona, Kranj, Lenart v Slovenskih goricah, Lendava, Ljutomer, Maribor, Ormož, Ptuj in Zalec, Gozdarske kmetijske poslovne zveze Dravograd, Idrija, Kočevje, Litija in Mozirje ter ob navzočnosti predstavnika Državnega sekretariata za blagovni promet LRS, Sekretariata Izvršnega sveta LS LRS za kmetijstvo in gozdarstvo in Trgovinske zbornice LRS

DOGOVOR

o najvišji odkupni ceni za krompir

1. Pooblaščeni zastopniki Glavne združne zveze Slovenije, Združne poslovne zveze Slovenije, Gospodarske poslovne zveze Kranj, Ljubljana, Novo mesto, Sempeter pri Gorici in Tolmin, Združne poslovne zveze Celje, Koper, Postojna in Ptuj, Kmetijske proizvajalne poslovne zveze Brežice, Gornja Radgona, Kranj, Lenart v Slovenskih goricah, Lendava, Ljuto-

mer, Maribor, Ormož, Ptuj in Zalec, Gozdarsko-kmetijske poslovne zveze Dravograd, Idrija, Kočevje, Litija in Mozirje, predstavnik Državnega sekretariata za blagovni promet LRS, Sekretariata Izvršnega sveta LS LRS za kmetijstvo in gozdarstvo in Trgovinske zbornice LRS so se dogovorili na sestanku, ki je bil 18. avgusta 1958 pri Glavni združni zvezi Slovenije v Ljubljani, da se krompir lahko odkupi od individualnih proizvajalcev po tehle najvišjih cenah:

- I. sorta Bintje, »927/III«, Frühmele,
Vera in Oneida do 11 din;
- II. druge merkantilne sorte do 8 din.

2. Odkupne cene so mišljene za 1 kg krompirja fco kmetijska zadruga.

3. Ta dogovor je obvezen za vse organizacije iz prvega in drugega odstavka 72. člena uredbe o trgovanju ter o trgovskih podjetjih in trgovinah.

4. Ta dogovor velja od dneva objave v »Uradnem listu LRS.«

St. 22/245

Ljubljana, dne 9. septembra 1958.

Predsednik upravnega odbora
Glavne združne zveze Slovenije:
Jože Ingolič l. r.

Odloki ljudskih odborov

62.

Na podlagi 26. člena statuta okraja Koper in 1. točke XVI. poglavja družbenega plana gospodarskega razvoja LR Slovenije za razdobje od 1957. do 1961. leta (Uradni list LRS, št. 3/58) je okrajni ljudski odbor Koper na seji okrajnega zbora in na seji zbora proizvajalcev 6. junija 1958 sprejel

DRUŽBENI PLAN

ZA GOSPODARSKI RAZVOJ OKRAJA KOPER

v razdobju od 1957. do 1961. leta

Prvi del

1. poglavje

Ekonomsko-politični cilji

Razvoj gospodarstva in investicijsko vlaganje v preteklih letih, posebno pa pomoč Zveze in Republike po priključitvi koprškega območja Jugoslaviji in uveljavitev komunalnega sistema so ustvarili trdno podlago za nadaljnji napredek in hitrejši razvoj proizvajalnih sil tega območja. Preteklo razdobje je značilno po znatni spremembi strukture prebivalstva, tako v socialnem kakor tudi v narodnostnem sestavu.

Ekonomska podlaga se je v preteklih letih v vsem okraju okrepila. Prirodni pogoji in specifična lega okraja so se pričeli odražati v usmerjenosti gospodarskega razvoja po panogah. Industrijska proizvodnja je začela hitreje naraščati in začeli so se graditi novi industrijski objekti. Fizionomija zaposlenih se je bistveno izpremenila, zlasti v obalnem pasu. Tovarne so bile zastarele in slabo izkoriščene. Storitelnost dela je zaostajala za razvojem proizvodnje.

Druge gospodarske panoge se niso razvijale v skladu z razvojem industrije. Posebno je zaostala kmetijska proizvodnja; večje površine zelo rodovitne zemlje so ostale neobdelane. Opremljenost trgovine, gostinstva in obrti je bila zastarela in pomanjkljiva. Te panoge se niso razvijale v skladu z naraščanjem splošne in osebne porabe. Priliv novozaposlenih in naravni ter selitveni prirastek prebivalstva so zahtevali stalno krepitev prometnih zvez. Teh potreb prevozna podjetja niso mogla zadovoljiti.

Zaradi podedovane zaostalosti v načinu in pogojih življenja, posebno v obalnih mestih, ter naglega spreminjanja gospodarske strukture, prihaja nezadostna izgraditev družbenega standarda vedno bolj do izraza. Predvsem se je zaostriilo vprašanje stanovanj, tako po številu stanovanj, kakor po temeljnih pogojih stanovanjske higijene.

Nesorazmerja, ki so nastala med naglo povečano gospodarsko aktivnostjo in družbenim standardom ter nesorazmerja med posameznimi panogami gospodarstva zahtevajo, da začnemo hitreje in kompleksneje reševati navedene neskladnosti.

Na podlagi dosedanjega razvoja proizvajalnih sil in ustvarjenih pogojev za hitrejši napredek gospodar-

stva ter na podlagi gospodarske strukture in prirodnih pogojev okraja se postavljajo v tem perspektivnem razdobju predvsem tile ekonomsko-politični cilji in naloge:

1. Z nenehnim vplivanjem na razvoj gospodarstva se mora zagotoviti stalno naraščanje proizvodnje in blagovnega prometa v vseh panogah gospodarstva razen v gozdarstvu, kjer razlogi narodnega gospodarstva narekujejo, da se količina sečnje ne poveča. Skladno z razvojem proizvodnje se bo moral povečati tudi celotni dohodek v vseh gospodarskih organizacijah.

V zvezi s temeljno nalogo, nakazano v družbenem planu gospodarskega razvoja Jugoslavije od 1957. do 1961. leta, da se zmanjša izguba v plačilni bilanci, je treba vse zmogljivosti v industriji kot tudi v drugih panogah, ki imajo možnost proizvodnje za izvoz, kar najbolj izkoristiti ter skrajno varčevati pri reprodukcijskem materialu in surovinah iz uvoza in iskati nadomestitev z domačim materialom.

Pri povečanju proizvodnje si je treba predvsem prizadevati, da se čimbolj poveča proizvodnja za široko porabo in proizvodnja gradbenega materiala. Za gradbeništvo je treba iskati nove gradbene materiale, ki bodo vplivali na pocenitev gradbenih storitev.

Proizvodne zmogljivosti bo treba v mnogo večji meri izkoristiti in racionalno gospodariti z osnovnimi sredstvi. V ta namen bo treba razne stroje v orodjarinah, embalažnih in drugih oddelkih načrtneje izkoriščati v kooperaciji z istovrstnimi podjetji, kar bo pripomoglo k poslovnemu in gospodarskemu združenju tovarn in drugih gospodarskih organizacij.

V tovarnah se je treba čim dosledneje boriti za odpravo manufakturnega načina dela in temu primerno uvajati sodobno organizacijo dela.

Za nadaljnji napredek okraja, je nujno, da se zagotovi stabilnejši in hitrejši razvoj kmetijstva. S povečanimi vlaganji v vse stroke kmetijstva preko drug, preko razširjene socialistične kooperacije, predvsem pa preko kmetijskih posestev in z uvajanjem agrotehničnih ukrepov se bo povečala kmetijska proizvodnja, kar bo ustvarilo materialno podlago za nadaljnje razvijanje socialističnih razmerij v kmetijstvu in prispevalo k hitrejši socialistični preobrazbi vasi. Predvideno naraščanje kmetijske proizvodnje bo povečalo tržne viške kmetijskih pridelkov, kar bo zelo zboljšalo preskrbo prebivalstva in povečalo izvoz.

Neskladnosti razvoja v trgovini, prometu in storitveni obrti iz preteklega razdobja je treba odpravljati in te panoge razvijati skladno s potrebami prebivalstva. V gostinstvu je treba na eni strani skrbeti za ceneno družbeno prehrano delovnega človeka, na drugi strani pa domačim in inozemskim turistom nuditi dovolj razvedrila in pozornosti.

Glavni cilj razvoja v turizmu mora biti v tem, da se čimbolj poveča neblagovni dotok deviz, za kar obstajajo v našem okraju zelo ugodni pogoji.

2. Struktura proizvodnje in struktura stroškov proizvodnje se mora izboljšati, tako da bo narodni dohodek hitreje naraščal kakor pa družbeni bruto proizvod. Na ta način predvidevamo, da bo znašalo

povečanje narodnega dohodka 15,5 odstotka povprečno na leto, kar bo znatno pospešilo razvoj proizvajalnih sil v okraju in povzdignilo koprski okraj izmed ostalih okrajev v Sloveniji med razvitejše.

Vzporedno z naraščanjem narodnega dohodka mora naraščati storilnost dela, ki je eden glavnih pogojev za povečanje osebnega in družbenega standarda ter za stabilnost gospodarstva in cen.

Na podlagi predvidene storilnosti dela se bo povečalo v družbenem sektorju gospodarstva število zaposlenih za približno 9.000 ljudi v petih letih. S tem se bo udeležba aktivnega prebivalstva v celotnem številu prebivalstva povečala od 46,8% na 49,4%. Celotni prirastek prebivalstva se bo zaposlil v družbenem sektorju gospodarskih in negospodarskih panog, kar bo znatno vplivalo na nadaljnjo spremembo strukture prebivalstva.

3. Predvideni razvoj gospodarstva in povečanje števila prebivalstva v okraju za približno 13% bosta znatno vplivala na večanje splošne in osebne porabe. V zvezi s tem se mora zagotoviti, da bo osebna poraba na območju bivšega koprškega okraja počasneje naraščala kot na drugem območju. To povečanje bo nastopilo v glavnem zaradi spremembe strukture prebivalstva in kvalifikacijskega sestava delovne sile. Na drugih območjih okraja se bo osebna poraba povečala skladno s smernicami zveznega in republiškega plana. Skladno z razvojem osebne porabe se morajo razvijati tudi posamezne službe družbenega standarda, s tem, da se največ pozornosti posveti mestom in industrijskim naseljem. Pri tem je posebno treba skrbeti za normalni razvoj osnovnega šolstva in tak razvoj strokovnega šolstva, ki bo v stanju gospodarskim organizacijam pri njihovem naglem razvoju vzgojiti potrebni kader mladih strokovnih delavcev.

4. Investicije bodo v perspektivnem razdobju od 1957. do 1961. leta še nadalje naraščale, predvsem v pomorskem prometu, ki bo absorbiral 45,5% vseh gospodarskih investicij v okraju. Te investicije se nanašajo predvsem na ladjeve, kar je v skladu s splošno državno politiko glede na razvoj trgovske mornarice.

Naraščanje investicij razen v pomorstvu mora biti počasneje od naraščanja narodnega dohodka; znaten del investicijskih vlaganj je treba porabiti za povečanje obratnih sredstev.

Glede na predvideno zaposlitev in gibanje prebivalstva v prihodnjem razdobju računamo, da se bo narodni dohodek na enega prebivalca povečal od 125.130 dinarjev v letu 1956 na 226.350 dinarjev v letu 1961, ali za 81%. Prebivalstvo se bo povečalo v tem času povprečno letno za 2,5% narodni dohodek na enega prebivalca pa za 12,6%.

Razvoj gospodarstva v prihodnjem razdobju bo

Struktura investicijskih vlaganj v osnovna sredstva se mora spremeniti v korist kmetijstva in storitvenih delavnosti, ki skrbijo za zadovoljitev potreb posameznih odjemalcev. Skladno s potrebami razvoja družbenega standarda morajo znatno hitreje naraščati negospodarske investicije, predvsem pa investicije za graditev stanovanj. Da bi povečali število stanovanj, je treba na eni strani poceniti zidanje stanovanj na drugi strani pa usmerjati čimveč sredstev gospodarskih organizacij in ustanov v to izgraditev.

Da bi se zagotovila nakazana smer investicijskega vlaganja, se morajo sredstva investicijskih skladov okraja in občin ob upoštevanju čimvečje rentabilnosti dodeljevati preko natečajev.

Investicijski programi, ki ne bodo skladni s smernicami perspektivnega plana gospodarskega razvoja, se morajo zavračati.

5. Velike spremembe v strukturi in moči gospodarstva, veliko povečanje števila zaposlenih v socialističnem sektorju gospodarstva, spremembe v strukturi kvalifikacijskega sestava zaposlenih, nadaljnje povečanje socialistične zavesti in strokovnega znanja kadrov v gospodarstvu in izven gospodarstva ter nadaljnje razvijanje in krepitev materialne podlage kakor tudi samega sistema družbenega upravljanja bodo predstavljali najbolj značilno gonilno silo v razvoju socialističnih proizvodnih razmerij, hkrati bodo ustvarili tudi trdno podlago za intenzivnejši razvoj in poglobljanje komunalne skupnosti.

Drugi del

OSNOVNE SMERNICE GOSPODARSKEGA RAZVOJA

2. poglavje

Družbeni bruto proizvod in narodni dohodek

Na podlagi doseženega gospodarskega razvoja ter ustvarjenih materialnih in družbenih pogojev v preteklosti in skladno s perspektivnim razvojem gospodarstva, predvidenim z zveznim in republiškim družbenim planom za razdobje 1957 do 1961 računamo, da bo mogoče v okraju Koper v teh letih povečati družbeni bruto proizvod za 98,6%, narodni dohodek pa za 105%, in sicer:

V milijonih dinarjev

	1956	1961	Indeks	Povprečno letno povečanje
Družbeni bruto proizvod	29.628	58.856	198,6	14,7%
Narodni dohodek	12.281	25.182	205,0	15,5%

vplival tudi na hitrejši razvoj socialističnega sektorja. Delež narodnega dohodka socialističnega sektorja se bo povečal v celotnem gospodarstvu od 81,4% na 87,2% ali za 7,1%, v kmetijstvu od 9,9% na 21,2% ali za 114,1% in v obrti od 78,7% na 86,8% ali za 10,3%.

Povečanje vsega družbenega bruto proizvoda (brez JZ in PTT) v letih 1957 do 1961 se bo v posameznih panogah odvijalo takole:

V milijonih dinarjev

	1956	1961	Indeks	Povprečno letno povečanje
Vse gospodarstvo skupaj	27.456	55.720	202,9	15,2%
od tega: industrija	8.929	22.564	252,7	20,0%
kmetijstvo (vštevši KZ)	6.484	9.799	151,1	8,5%
gozdarstvo	516	607	117,6	3,3%
gradbeništvo	1.917	2.650	138,2	6,7%
promet	3.806	9.813	257,8	20,9%
trgovina	1.981	2.752	138,9	6,8%
gostinstvo in turizem	1.097	2.288	208,6	15,8%
obrtnost	2.170	4.256	195,2	14,3%
druge delavnosti	556	1.011	181,8	12,8%

Podvojitve družbenega bruto proizvoda in narodnega dohodka omogočajo predvsem tile činitelji:

— dograditev in prehod na redno obratovanje nekaterih pomembnejših industrijskih objektov;

— povečanje zmogljivosti prevoznega parka v prometu, zlasti v pomorstvu;

— izvedene in predvidene rekonstrukcije ter boljše oskrba s surovinami v proizvodnji, ki omogočajo popolnejše izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti in povečanje produktivnosti dela povprečno za 11% letno. K povečanju produktivnosti dela bo v znatni meri pripomogel učinkovitejši in boljši sistem nagrajevanja in predvideno splošno povečanje življenjske ravni;

— hitrejši dvig proizvodnje v socialističnem sektorju kmetijstva bo mogoč zaradi dosedanjih in predvidenih večjih investicijskih vlaganj v kmetijska posestva, ribištvo in kmetijske zadruge ter s krepitvijo socialističnih proizvodnih razmerij na vasi, na podlagi vse večjega sodelovanja v kmetijski proiz-

vodnji med kmetijskimi zadrugami in posameznimi kmetovalci;

— ugodni pogoji za pospešeni razvoj turizma in malega obmejnega prometa ter povečana aktivnost temeljnih panog gospodarstva v okraju bodo vplivali na hitrejše povečanje gostinskih ter obrtnih in komunalnih storitev;

— nadaljnje utrjevanje in materialna krepitev organov družbene samouprave v gospodarstvu bosta vzpodbujali k večji proizvodnji in boljšemu gospodarjenju ter večala dohodke v gospodarskih organizacijah.

3. poglavje

Investicije

V prihodnjem razdobju predvidevamo, da se bodo skupne bruto investicije v osnovna in obratna sredstva družbenega in zasebnega sektorja močno povečale. Znašale bodo:

V milijonih dinarjev

	1951 1955	Bruto investicije brez investicij vzdrževanja Povprečje 1954—1956	Povprečje 1957—1961	Indeks povprečja
Skupne bruto investicije	51.311	4.157	10.262	246
Porabljena amortizacija	10.240	706	2.048	290
Neto investicije	41.071	3.451	8.214	238

Predvidene investicije se bodo vlagale predvsem v tiste gospodarske objekte, kjer bo mogoče z manjšim vlaganjem doseči največji ekonomski učinek v čim krajšem času. Za gospodarnostno investiranje je treba pripraviti vsestransko proučene programe, upoštevajoč pri tem maksimalno varčevanje s sredstvi. Posebno skrb bo treba posvetiti tistim panogam, ki doslej niso bile deležne večjih investicij in katerih rekonstrukcija je najbolj nujna. Zlasti pa se mora posvetiti večja skrb stanovanjsko-komunalni graditvi in investicijam za šolstvo, ki so do sedaj zaostajale za naglim razvojem gospodarstva našega okraja.

Investicije, ki so predvidene v tem planu, ne predstavljajo razdelitve sredstev posameznim koristnikom, temveč določajo le smernice za takšno investicijsko politiko v prihodnje, da bo skladna z gibanjem gospodarstva in ne bo rušila predvidenih razmerij perspektivnega plana.

Gospodarske investicije v osnovne sklade bodo znašale v prihodnjem razdobju 37.925 milijonov dinarjev, negospodarske investicije 7.523 milijonov dinarjev, nerazporejena investicijska sredstva pa 250 milijonov dinarjev.

Po sektorjih lastništva in namenu vlaganja bodo skupne bruto investicije brez investicijskega vzdrževanja tele:

Namena vlaganja	V milijonih dinarjev		
	Družbeni sektor	Zasebni sektor	Skupaj
Bruto investicije za osnovne in obratne sklade	49.612	1.699	51.311
Struktura	97	3	100
— za osnovne sklade	44.001	1.699	45.700
— za obratne sklade	5.611	—	5.611

Iz navedenega vidimo, da gredo skoraj vse bruto investicije na družbeni sektor, delež zasebnih investicij pa je minimalen.

Skupne bruto investicije v osnovne in obratne sklade vseh sektorjev se bodo v prihodnje povečale predvsem v korist pomorstva, za povečanje trgovske mornarice. Pri tem bodo negospodarske investicije brez upoštevanja investicij v pomorstvu znašale 25%, kar je za 4% več kot v prejšnjih letih. Letno povprečje vlaganj v negospodarske panoge se bo povečalo za približno 60%.

V prihodnjem razdobju bomo investirali predvsem v osnovne sklade družbenega sektorja, ki se bodo povečali za 44 milijard in en milijon dinarjev. Predvideno letno večanje znaša 8.8 milijonov dinarjev, kar je za 165% več kot v letih 1954 do 1956.

Skupne gospodarske investicije se bodo sicer povečale bolj kot negospodarske, to pa zaradi tega, ker se bo nesorazmerno povečalo vlaganje v panogo prometa za graditev domačega ladjevja in pomorskih objektov. Struktura bo v prihodnjem razdobju tale:

	V milijonih dinarjev			
	1954—1956		1957—1961	
	Znesek	Struktura	Znesek	Struktura
Gospodarske investicije	9.784	79%	36.661	83,3%
Negospodarske investicije	2.689	21%	7.090	16,1%
Nerazporejene investicije	—	—	250	0,6%
Skupaj	12.473	100%	44.001	100,0%

Letno povprečje vlaganj v gospodarstvu bo znašalo 7.352 milijonov dinarjev, kar je za 124% več kot v prejšnjih letih. Za negospodarske investicije bomo porabili letno 1.418 milijonov dinarjev ali za 58% več, kot smo vlagali v letih 1954 do 1956. Letno povprečje nerazporejenih investicijskih sredstev predvidevamo v višini 50 milijonov dinarjev.

Takšno strukturo investicij in usmerjenost predvsem v gospodarske panoge narekuje dejstvo, da bo v našem okraju pospešena industrializacija končana šele v letu 1958, ker sta se večji gospodarski razvoj in vlaganje v gospodarstvo zaradi nejasnosti glede na razmejitve med našo državo in Italijo pričela šele v letu 1955.

Obseg skupnih bruto investicij družbenega sektorja bo znašal brez vlaganj v obratne sklade 44 milijard in en milijon dinarjev. Amortizacijska sredstva gospodarskih organizacij, ki bodo predvidoma uporabljena za investicije, se bodo povečala od 2.120 milijonov na 10.240 milijonov dinarjev, ali v primerjavi s prejšnjim razdobjem za 190%. Na tej podlagi predvidevamo, da se bo delež neto investicij v prihodnje zmanjšal od 83 na 77%.

Amortizacija za vzdrževanje se bo v bodoče obravnavala kot materialni stroški, kar bo omogočilo boljše in rednejše vzdrževanje osnovnih sredstev gospodarskih organizacij.

Predvidevamo, da se bodo amortizacijska sredstva uporabljala v večji meri za rekonstrukcije, za uvajanje racionalnejših proizvodnih postopkov, za odpravo ozkih grl, za povečanje izbire blaga in podobno. Doslej so se amortizacijska sredstva uporabljala za navedene namene le v manjši meri, ker so bila večja podjetja ustanovljena šele v zadnjih letih. Računamo, da bo večji del amortizacijskih sredstev uporabljen za rekonstrukcijo in modernizacijo podjetij.

Investicije v obratne sklade družbenega sektorja bodo v primerjavi s povečanjem in razširitvijo proizvodnje rasle počasneje, to pa bo mogoče doseči z boljšim in hitrejšim obračanjem teh sredstev. Gospodarske organizacije bodo morale v perspektivnem razdobju vlagati znaten del svojih sredstev v sklade obratnih sredstev.

Struktura bruto investicij v osnovne sklade družbenega sektorja, brez upoštevanja vzdrževanja, bo v milijonih dinarjev tale:

Panoga	V milijonih dinarjev			
	1954—1956		1957—1961	
	Znesek	Struktura	Znesek	Struktura
Industrija in rudarstvo	3.193	25	7.960	18,1
Kmetijstvo	1.455	11	5.488	12,5
Gozdarstvo	570	5	865	2,0
Gradbeništvo	193	1,5	250	0,6

V milijonih dinarjev

Panoga	1954—1956		1957—1961	
	Znesek	Struktura	Znesek	Struktura
Promet	2.579	21	18.701	42,5
Trgovina	666	5,4	1.042	2,3
Gostinstvo in turizem	577	4,6	1.156	2,5
Obrt	422	5	556	1,2
Vodno gospodarstvo	—	—	125	0,3
Komunalna in druga delavnost	250	2	555	1,2
Stanovanjsko-komunalna delavnost	2.154	17	5.150	11,7
Kulturno-zdravstvena delavnost	466	4	1.600	3,6
Državna uprava	69	0,5	340	0,8
Nerazporejena sredstva	—	—	250	0,6
Skupaj	12.475	100	44.001	100,0

V prihodnjem razdobju se bo delež investicij za industrijo v celotnih bruto investicijah v osnovne sklade zmanjšal od 25 na 18,1%, medtem ko se bo delež investicij za promet podvojil. Hkrati se bo povečal tudi delež investicij za kmetijstvo, padel pa bo delež za trgovino in gospodarstvo ter stanovanjsko-komunalno izgraditev. Takšno stanje je rezultat nesorazmernega povečanja investicij v pomorstvu, ki bodo znašale 16.172 milijonov dinarjev, t. j. 30,7% od vseh investicij, oziroma 44% od vseh predvidenih gospodarskih investicij v osnovne sklade družbenega sektorja.

Letna povprečja vlaganja bodo v prihodnjem razdobju znašala:

Panoga	V milijonih dinarjev		
	1954—1956 Povprečje	1957—1961 Povprečje	Indeks
Industrija in rudarstvo	1.064	1.952	150
Kmetijstvo	482	1.098	228
Gozdarstvo	190	173	91
Gradbeništvo	64	50	78
Promet	860	3.740	435
Trgovina	222	208	94
Gostinstvo in turizem	189	228	120
Obrt	141	107	76
Vodno gospodarstvo	—	25	—
Komunalna in druge delavnosti	46	111	241
Stanovanjsko-komunalna delavnost	718	1.030	143
Kulturno-zdravstvena delavnost	155	320	207
Državna uprava	25	68	296
Nerazporejena sredstva	—	50	—
Skupaj vse panoge	4.157	8.800	212

Investicije se bodo povečale v vseh panogah razen v gozdarstvu, gradbeništvu, trgovini in proizvodni obrti. Takšno stanje je rezultat visokih vlaganj investicijskih sredstev v preteklem razdobju. Gradbena podjetja so bila ustanovljena šele v zadnjih letih in so bile investicije za njihovo osnovno opremo sorazmerno visoke. V trgovini se bodo investicije zmanjšale, ker smo v preteklem razdobju gradili novo hladilnico in vinsko klet, kar je skupne investicije v tej panogi nesorazmerno povečalo. Najbolj se bodo povečale investicije v prometu zaradi visokega povečanja vlaganj v pomorstvo in obalne objekte. Povečanje investicij v industriji predvidevamo v prvih dveh letih perspektivnega razdobja zaradi dokončanja novih objektov, potem pa se bodo investicije v industriji zmanjšale v korist povečanja investicij v kmetijstvo in storitvene panoge. Povečanje investicij predvidevamo še v stanovanjsko-komunalni in kulturno-zdravstveni delavnosti.

Investicije v obratne sklade bodo znašale skupno 5.611 milijonov dinarjev, od tega:

Panoga	1957—1961	Delež
Industrija	3.983	71
Kmetijstvo	446	8
Gozdarstvo	—	—
Gradbeništvo	150	2
Promet	507	9
Trgovina	300	5
Gostinstvo in turizem	50	1
Obrt	183	3
Komunalna in druge delavnosti	52	1
Skupaj	5.611	100

Največ novih obratnih sredstev bo potrebnih industriji, približno 4 milijarde dinarjev ali 71%. V drugih panogah je povprečno povečanje obratnih sredstev predvideno v višini 271 milijonov dinarjev.

Delež investicij za obratna sredstva nasproti skupnim bruto investicijam znaša 11% kar je po predvidevanjih nujno zaradi povečanja proizvodnje. Vendar bo povečanje obratnih skladov manjše kot povečanje proizvodnje, kar je rezultat boljšega izkoriščanja in hitrejšega obračanja obratnih sredstev.

Financiranje investicij bo v prihodnjem razdobju v večji meri kot doslej angažiralo sredstva gospodarskih organizacij in zasebnikov, čeprav bodo še vedno prevladovali investicije iz skladov za kreditiranje investicij. Struktura vseh investicij po virih sredstev bo v milijonih dinarjev tale:

Viri sredstev	1957—1961	Struktura
Lastna sredstva	16.551,6	32,3
Sredstva ljudskih odborov	10.200,0	19,9
Druga sredstva	24.559,4	47,8
Skupaj	51.311,0	100

Računajo, da bodo zasebne investicije v prihodnjem razdobju znašale 1.699 milijonov dinarjev od tega v kmetijstvu 1.252 milijonov, v obrti 12 milijonov in v stanovanjsko-komunalni izgraditvi 435 milijonov dinarjev.

Sredstva ljudskih odborov bodo angažirana predvsem za udeležbe in garancijske pologe ter za stanovanjsko-komunalno delavnost in šolstvo. Največji

delež zveznih sredstev odpade na financiranje industrijskih objektov v kovinsko-predelovalni in lesno-predelovalni stroki. Nadalje računamo, da se bo od večjih objektov iz zveznih sredstev financirala graditev prekooceanskih ladij, iz republiških sredstev pa predvsem pristanišče v Kopru in avtomobilska cesta Koper—Senožeče, del stanovanjske izgraditve in nova bolnišnica v Kopru.

4. poglavje

Zaposlenost in produktivnost

Povečanje produktivnosti dela je važen činitelj, da se doseže predviden razvoj gospodarstva v okraju. To bo v veliki meri pripomoglo k povečanju realnih plač in osebnih dohodkov prebivalstva, zato je večanje produktivnosti dela ena od temeljnih nalog perspektivnega plana.

Na povečanje produktivnosti bodo vplivali boljši pogoji za delo v gospodarstvu, to je boljša opremljenost z osnovnimi sredstvi, enako mernejša preskrba z energijo in reprodukcijskim materialom ter razširjeno tržišče. Spremenjen sistem pri delitvi dohodka gospodarskih organizacij bo vzpodbudno vplival na neposredne proizvajalce in delovne kolektive za hitrejše povečanje produktivnosti. Stimulativnejše nagrajevanje bo ustvarilo pri neposrednih proizvajalcih večje zanimanje za delo, za boljše izkoriščanje zmogljivosti in boljšo organizacijo dela, pa tudi večje zanimanje za strokovno izpopolnjevanje.

Predvidevamo, da se bo produktivnost, izražena v narodnem dohodku na enega zaposlenega in aktivnega prebivalca v gospodarstvu, povečala v letih 1957 do 1961 povprečno za 11,4% na leto.

Povečanje produktivnosti in gibanje zaposlenih do leta 1961 bosta v celotnem gospodarstvu taka:

	1956	1961	Indeks	Povprečno letno povečanje v %
Družbeni bruto proizvod na 1 zaposlenega in aktivnega prebivalca v gospodarstvu (v din)	761.750	1.268.865	167	10,8
Narodni dohodek na 1 zaposlenega in aktivnega prebivalca v gospodarstvu (v din)	517.140	545.078	171	11,4
Število zaposlenih in aktivnih v gospodarstvu (brez vajencev)	58.724	46.369	119,7	3,6

Na tolikšen dvig bodo v veliki meri vplivale povečane proizvodne zmogljivosti, v katere smo delno investirali že v prejšnjih letih in sprememba v strukturi zaposlenih v gospodarstvu. Delovna mesta, ki zahtevajo višjo in srednjo strokovno izobrazbo, bo treba izpopolniti z ustrežajočim kadrom. S predvidenim povečanjem produktivnosti še niso izčrpane možnosti za večjo proizvodnost, kar bo neposredno vplivalo na dvig življenjske ravni.

Zaposlenost prebivalstva se bo do leta 1961 predvidoma povečala za približno 10.300 ljudi, ali povprečno 2.060 ljudi vsako leto. Od tega se bo vključilo v negospodarske delavnosti približno 1.460 ljudi, in to zlasti v ustanove s samostojnim financiranjem,

medtem ko se bo v državni upravi povečala zaposlenost za približno 50 ljudi.

V kmetijstvu se bo število aktivnega prebivalstva predvidoma povečalo za 957 ljudi, in to v glavnem v obalnem pasu, kjer je bilo v letu 1956 precej optantske zemlje neobdelane. Večina prirastka aktivnega prebivalstva v kmetijstvu se bo predvidoma vključila v nekmetijske delavnosti.

Socialna struktura prebivalstva se bo glede na razširitev industrije in drugih nekmetijskih panog gospodarstva precej spreminjala v korist nekmečkoga prebivalstva.

Gibanje kmečkoga in nekmečkoga prebivalstva bo približno takole:

	1953	Struktura	1956	Struktura	1961	Struktura
Prebivalstvo skupaj	100.797	100	98.148	100	111.253	100
— kmečko	44.323	44,0	42.556	43,4	44.530	40,0
— nekmečko	56.474	56,0	55.592	56,6	66.723	60,0

Delež kmečkega prebivalstva v celotnem prebivalstvu se bo v letu 1961 predvidoma zmanjšal za 3,4 % v primerjavi z letom 1956, s čimer se bo socialna struktura prebivalstva znatno izboljšala.

5. poglavje

Osebna potrošnja in družbeni standard

Na podlagi nalog in smernic, postavljenih v resoluciji zvezne Ljudske skupščine o perspektivnem

razvoju osebne in splošne porabe ter v skladu z zveznim ter republiškim družbenim planom gospodarskega razvoja v letih 1957 do 1961, se mora v tem razdobju zagotoviti stalno povečanje osebne porabe in družbenega standarda.

I. Osebna poraba

V prihodnjem razdobju bo osebna poraba naraščala povprečno za 8 % na leto, na prebivalca pa 5,0 do 5,5 % na leto. V zvezi s tem računamo, da se bo povečala osebna poraba:

V milijonih dinarjev

	1956	1961	Indeks	Povprečno letno povečanje
Znesek osebne porabe	7.868	11.572	147,1	8,0 %
Odstotek aktivnega prebivalstva	46,8	49,4	105,6	3,7 %
Znesek osebne porabe na prebivalca	80.170	104.000	129,7	5,5 %

Hitrejša naraščanja osebne porabe na prebivalca v okraju v primerjavi s povprečjem v Ljudski republiki Sloveniji nastopa predvsem zaradi predvidene spremenjene strukture aktivnega in vzdrževanega prebivalstva v prihodnjem razdobju.

Glede na dosedanje zaostajanje osebne porabe mestnega prebivalstva je treba napraviti vse, da se zagotovi hitrejša naraščanja osebne porabe prebivalstva v industrijskih in mestnih središčih.

Naraščanje osebnih dohodkov in osebne porabe prebivalstva temelji na predvidenem gospodarskem razvoju in povečanju produktivnosti dela z upoštevanjem, da bodo osebni dohodki v obalnem območju zaposlenega osebja zaradi postopne odprave conskega dodatka počasneje naraščali od predvidenega povprečja, oziroma drugih predelov okraja.

Potrebno bo, da gospodarske organizacije na podlagi načel spremenjenega sistema delitve dohodka zagotovijo takšno razdeljevanje osebnih dohodkov, da bo zaslužek vsakega posameznika bolj odvisen od njegovega učinka pri delu in doseženega uspeha celotnega podjetja. Takšen način nagrajevanja bo vzpodbujal proizvajalce k večji produktivnosti in boljšemu gospodarjenju, kar je hkrati glavni pogoj za predvideno povečanje realnih osebnih dohodkov. Osebni dohodki morajo postati realnejši odraz dejanskih razlik v delovnem učinku med posameznimi gospodarskimi organizacijami in med posameznimi kategorijami zaposlenih.

Povečanje osebne porabe kmečkega prebivalstva bo odvisno od povečanja kmetijske proizvodnje in tržnih presežkov, od uspehov v poslovanju kmetijskih organizacij in od obsega kooperacije zasebnih

proizvajalcev s kmetijskimi zadrugami. Računamo, da bo osebna poraba kmečkega prebivalstva v zasebnem sektorju naraščala povprečno za približno 3,5 % letno.

Skladno z izvajanjem splošne politike za izboljšanje življenjske ravni prebivalstva bo treba, da organi družbenega in delavskega samoupravljanja upoštevajo pri razporejanju razpoložljivih sredstev za osebno porabo, za investicije v podjetju in družbeni standard nakazane smernice v zveznem, republiškem in okrajnem družbenem planu perspektivnega razvoja. Posebno pozornost bo treba posvetiti razvijanju tistih panog gospodarstva, ki posredno vplivajo na izboljšanje življenjskih razmer prebivalstva predvsem v industrijskih in mestnih središčih.

II. Družbeni standard in državna uprava

1. V zvezi z nakazano smerjo nadaljnjega razvoja družbenega standarda bodo izdatki za te namene v perspektivnem razvoju okraja hitreje naraščali kot v preteklem razdobju, to bo potrebno glede na dosedanja investicijska vlaganja in vzdrževanje objektov družbenega standarda, pospešeno naraščanje števila prebivalstva in spremembe njegove socialne strukture. Poleg tega bosta naraščanje osebne porabe in splošni dvig življenjske ravni prebivalstva postavljala večje zahteve do posameznih vej in služb družbenega standarda. Tudi nadaljnja krepitev socialističnih proizvodnih razmerij bo zahtevala boljše funkcioniranje vseh delavnosti, ki neposredno vplivajo na družbeni standard.

Predvidevamo, da bodo tekoči proračunski izdatki za družbeni standard v perspektivnem razvoju naraščali povprečno za 5 % letno, investicije pa za 10 %. Računamo, da bodo skupni izdatki, v številni izdatke socialnega zavarovanja, narasli na približno 41.000 dinarjev povprečno na prebivalca. Potrebna družbena sredstva za te namene se v prihodnjem razdobju računajo povprečno na približno 3.640 milijonov dinarjev letno, sredstva gospodarskih organizacij in državljanov pa na okrog 400 milijonov dinarjev. Od teh sredstev bo predvidoma porabljenih 2.440 milijonov dinarjev za kritje materialnih in osebnih izdatkov v šolstvu, kulturi, telesni vzgoji, zdravstvu, socialnem zavarovanju in drugih delavnostih družbenega standarda, upoštevajoč tudi predvideno povečanje plač. Približno 1.600 milijonov dinarjev povprečno na leto pa bo odpadlo na investicije. Povečanje tekočih proračunskih izdatkov za družbeni standard je predvideno predvsem v šolstvu, zdravstvu in komunalni delavnosti. Investicijska sredstva pa bo treba usmeriti prvenstveno v industrijska in mestna središča, zlasti za osnovno in strokovno šolstvo ter stanovanjsko-komunalno izgraditev. Pri tem bo treba težiti za čim racionalnejšo graditvijo. Za to bo treba, da projektantske organizacije pri izdelavi načrtov ter občinski ljudski odbori in drugi organi družbenega upravljanja upoštevajo nakazane smernice, da bi bil z razpoložljivimi sredstvi dosežen čimvečji rezultat in zadovoljenih čim večje število potreb prebivalstva.

Razvoj družbenega standarda v posameznih področjih bo šel v korak s splošnim razvojem gospodarstva ter povečanjem števila zaposlenih in produktivnosti dela.

2. V dosedanjem razvoju sta nova graditev in obnova stanovanj v industrijskih in mestnih središčih zaostajali za razvojem drugih panog in za potrebami glede na stalno naraščajoče število prebivalstva. To stanje in predvideno nadaljnje povečanje števila zaposlenih ter dotok nove delovne sile iz sosednjih okrajev bodo zahtevali, da se v prihodnje intenzivneje gradijo nova stanovanja in obnavlja obstoječi stanovanjski sklad v industrijskih in mestnih središčih.

Predvidevamo, da bodo v letih 1957 do 1961 znašala družbena sredstva za stanovanjsko izgraditev v ustreznimi komunalnimi napravami približno 660 milijonov dinarjev povprečno na leto. Poleg tega računamo, da bodo gospodarske organizacije, ustanove in državljani investirali letno v te namene okrog 580 milijonov dinarjev. S temi sredstvi bi bilo mogoče zgraditi in obnoviti letno približno 415 stanovanj, s skupno neto površino 34 tisoč kvadratnih metrov. Gospodarske organizacije in ustanove bodo morale v večji meri sodelovati pri zidanju potrebnih stanovanj za svoje delavce in uslužbence. S primerno stimulacijo bo treba k graditvi stanovanj vključevati tudi pobudo zasebnikov.

Da bi se doseglo s predvidenimi sredstvi potrebnost število stanovanj, ne smejo presegati gradbeni stroški v povprečju na bruto m² stanovanjske površine 27.000 dinarjev. Odslej bo treba v večji meri pospešiti zidanje enosobnih in dvosobnih stanovanj. Pri stanovanjski graditvi bo treba v industrijskih središčih kompleksno reševati probleme stanovanjskega naselja z vsemi pripadajočimi komunikacijami

ter drugimi obrati in servisi, ki so potrebni za vzdrževanje sodobnega gospodinjstva.

Za zagotovitev predvidenih ciljev v stanovanjski graditvi se mora okrepiti, mehanizirati in modernizirati tudi gradbena operativa. Obrate industrije gradbenega materiala bo treba povečati in zgraditi še nove, da bodo izdelovali zadostne količine opeke in drugega gradbenega materiala.

* Skladno s temi smernicami bodo morale tudi projektantske organizacije izdelovati projekte, posebno važna naloga v zvezi s tem pa stoji pred Zavodom za stanovanjsko izgraditev.

3. V prihodnjem razdobju bo potrebno razvoju komunalnih služb in vzdrževanju komunalnih naprav zagotoviti večja materialna sredstva kot do sedaj. To je treba zaradi relativnega zaostajanja te delavnosti za razvojem gospodarstva v našem okraju. Najbolj pereče je to vprašanje v industrijskih in mestnih središčih, predvsem na obalnem področju. Tudi pospešeni razvoj turizma v okraju bo zahteval prilagoditev komunalnih naprav in služb sodobnemu turizmu.

Predvidevamo, da bo treba vlagati v prihodnjem razdobju za redno vzdrževanje komunalnih naprav in pospeševanje komunalnih služb na leto povprečno približno 64 milijonov dinarjev proračunskih sredstev, ali 34 % več kot v letu 1956. Za graditev novih komunalnih objektov pa se bo v tem razdobju letno investiralo povprečno približno 176 milijonov dinarjev, ali 144 % več kot v letu 1956. Investicijska sredstva bodo prvenstveno porabljena za povečanje zmogljivosti naprav za oskrbo s pitno vodo v obalnem pasu in na Krasu, za ureditev kanalizacijskih naprav, javne razsvetljave, modernizacije ulic in trgov, kopalnišče in kopalnic ter za ureditev parkirnih prostorov in postajališč.

Računamo, da bodo morali v prihodnjem razdobju skoraj celotno breme investicij nositi občinski ljudski odbori, ker republiška in okrajna sredstva za te namene ne bodo na razpolago, razen za rekonstrukcijo bistriškega vodovoda. Zato bodo morale občine preudarno presoditi, katera najbolj potrebna komunalna dela so skladna z dejanskimi razpoložljivimi proračunskimi sredstvi in nakazanimi smernicami v tem planu. K reševanju komunalnih problemov bo treba v večji meri kot do sedaj pritegniti gospodarske organizacije in državljane ter del finančnih bremen prenesti nanje.

4. Kurativno in preventivno zdravstveno varstvo bosta v prihodnjem razdobju deležna večje skrbi kot do sedaj. Računamo, da bodo stroški za brezplačno zdravljenje hitreje naraščali kot prebivalstvo, saj bodo predvidoma znašali povprečno 116 milijonov dinarjev na leto. Občinski ljudski odbori naj bi v perspektivi dali večja proračunska sredstva za zdravstveno varstvo.

V skladu z načrtnim razvojem zdravstvene službe je predviden v letih 1957 do 1961 začetek zidave centralne bolnice v Koprju. Do leta 1962 naj bi bila zgrajena prva etapa za porodniško-ginekološki in interni oddelek, z zmogljivostjo 218 postelj. Investicijski stroški do leta 1961 so predvideni na 275 milijonov dinarjev. Poleg te investicije je predvideno za ureditev zdravstvenih domov, bolnic in nakup rešilnih avtomobilov letno okrog 50 milijonov dinarjev.

V prihodnjem razdobju bo treba začeti z zdravstvenim zavarovanjem kmečkega prebivalstva. Vendar to ne sme vplivati na povečanje proračunskih izdatkov preko sedaj predvidenega nivoja za brezplačno zdravljenje.

5. Socialno varstvo mora še naprej reševati probleme v zvezi z zaščito otrok in zaposlenih mater ter podporami in utrjevanjem šolskih kuhinj.

V prihodnjem razdobju se ne predvideva povečanje števila podpor, povišale pa se bodo povprečne podpore (stalne in enkratne) za 25 %. Tudi za vzdrževanje šolskih kuhinj morajo občinski ljudski odbori zagotoviti v okviru možnosti večja proračunska sredstva kot do sedaj.

Proračunski izdatki za socialno varstvo se bodo povečali do leta 1961 na 110 milijonov dinarjev ali za 9 % v primerjavi z letom 1956.

Stanje zgradb in prostorov socialnih zavodov terja, da v prihodnjem razdobju poskrbimo za njihovo postopno ureditev v skladu s potrebami okraja in posameznih občin. V ta namen je predvideno letno 10 milijonov dinarjev investicij.

6. V letih 1957 do 1961 računamo na povečanje števila zavarovancev povprečno za 8 %, v obalnem pasu pa celo za 12 %. Število zavarovancev v okraju bo povprečno hitreje naraščalo kot v Sloveniji. Tudi število upokojencev se bo predvidoma hitreje večalo, in sicer povprečno za 4 % letno.

Sredstva socialnega zavarovanja se bodo povečala v skladu z naraščanjem števila zavarovanih oseb in z upoštevanjem predpisov o socialnem zavarovanju. Zaradi povečanega števila zavarovancev, ustanavljanja novih zdravstvenih ustanov in povečanja njihovih zmogljivosti, sodobnejšega in dražjega načina zdravljenja in boljše opreme zdravstvenih ustanov se bodo izdatki za zdravstveno vzdrževanje zavarovancev povečali povprečno za 20 % letno. Poleg tega so podjetja dolžna posvetiti posebno skrb zboljšanju higiensko tehničnih pogojev dela na delovnih mestih.

Sredstva za pokojnine in invalidnine se bodo povečala povprečno za 9 % letno. Na povečanje izdatkov za pokojnine vpliva poleg povečanja števila upokojencev tudi postopno zviševanje povprečnih pokojnin kot posledica izpada starih upokojencev z nižjimi pokojninami in dotoka novih z večjimi pokojninami. Računamo, da se bodo povprečne pokojnine v okraju do leta 1961 izravnale z republiškim povprečjem.

Sredstva Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje, namenjena za investicije, bodo predvidoma znašala povprečno približno 20 milijonov dinarjev na leto in se bodo uporabila izključno za urejanje in izboljšanje preventive v zdravstvenih ustanovah.

7. Na področju šolstva računamo glede na doseženi razvoj in predvideno povečanje prebivalstva v prihodnjem razdobju, da se bo število šoloobveznih otrok in učencev drugih šol povečalo od 12.664 na 16.615 ali za 31 %. Največje povečanje je predvideno v osnovnem in strokovnem šolstvu. Število učnih moči se bo v letih 1957 do 1961 povečalo le za 6,3 %, glede na to, da je število šoloobveznih otrok in učencev v posameznih oddelkih minimirano.

V tem razdobju je predvideno, da bodo z učiteljska prišli 103 novi učitelji. Glede na stanje in potrebe po strokovnem kadru v šolstvu, zdravstvu, državni upravi, ustanovah in drugod bo treba razpisati stipendije za 132 študentov, predvsem za filozofske, naravoslovne, medicinske, pravne, ekonomske in telesno-vzgojne stroke.

V bodočem razvoju šolstva bo treba posvetiti prvenstveno skrb boljšemu vzdrževanju šolskih prostorov. Povprečni letni proračunski izdatki za redno vzdrževanje šol v razdobju 1957 do 1961 v primerjavi s povprečjem 1954 do 1956, se bodo povečali za okoli 25 %, medtem ko se bodo investicije povečale letno povprečno od 51 milijonov na 178 milijonov dinarjev ali za 249 %.

Predvidena investicijska sredstva za šolstvo bodo usmerjena predvsem v industrijska in mestna središča za rešitev vprašanja prostorov v osnovnem in strokovnem šolstvu.

8. Perspektivnemu razvoju kulturnih in prosvetnih delavnosti bo treba posvečati še večjo skrb in pozornost. Potrebno bo razvijati in dajati prednost zlasti tistim ustanovam in oblikam kulturne delavnosti, ki so najbolj učinkovite in bodo v najkrajšem času vplivale na dvig kulturne ravni prebivalstva. Pri tem bo posvečena posebna skrb nadaljnjemu razvoju večjih občinskih ljudskih knjižnic.

Proračunska sredstva za dotacije kulturnoprosvetnim organizacijam se bodo povečale v tem razdobju za 10 %. Povečana sredstva naj bi se uporabila prvenstveno za ustanovitev in vzdrževanje javnih knjižnic ter za nakup manjšega števila televizijskih aparatov za razna prosvetna društva. V tem razdobju je predvidena tudi gradnja kinodvorane v Kopru z zmogljivostjo 700 sedežev, katere skupni investicijski stroški bodo znašali okrog 160 milijonov dinarjev. Posebno pozornost je posvetiti razvoju Ljudske tehnike.

9. V prihodnjem razdobju bo moralo biti vse delo še naprej usmerjeno na utrjevanje in množično vključevanje novega članstva v telesno-vzgojne organizacije in društva. Največje povečanje predvidevamo pri počitniški, strelski in športni zvezi ter pri društvu »Partizan«.

To povečanje bo mogoče doseči z graditvijo nove telovadnice v Kopru, z boljšim in racionalnejšim uporabljanjem sredstev za te namene pri društvih, s povečanjem lastnih dohodkov društev z večjim in kvalitetnejšim številom nastopov, nadaljnjim izboljšanjem športnih objektov in opreme, dotokom novega telesno-vzgojnega kadra ter boljše propagando in organizacijo med članstvom. Gospodarske organizacije bodo morale v še večji meri kot do sedaj sodelovati pri urejanju športnih naprav in pri materialni krepitvi telesno-vzgojnih organizacij.

Proračunska sredstva za dotacije telesno-vzgojnim organizacijam in društvom se bodo v perspektivnem razdobju 1957 do 1961 povečala za 10 %. Te dotacije je treba v bodoče dajati vsem organizacijam, predvsem pa »Partizan«, zvezi telovadnih društev in športni zvezi. V perspektivi bosta morali društvi »Partizan« in »Športna zveza« posvetiti posebno skrb razvoju vodnih športov.

10. Nadaljnji prenos pristojnosti na občinske ljudske odbore ter izboljšanje organizacije in kvalitete dela v državni upravi zahtevata, da se število sistematiziranih delovnih mest v razdobju 1957 do 1961 poveča za 6 %, dejanska zasédba delovnih mest pa za 10 %. Povečanje naj bi šlo izključno v korist občin. Istočasno pa naj bi se število zaposlenih pri okrajni upravi znižalo za 10% do 15%. Povečanje naj bi šlo v smeri izboljšanja kvalifikacijskega sestava uslužbencev, predvsem s povečanjem števila uslužbencev z višjo in srednjo strokovno izobrazbo, a zmanjšalo naj bi se število uslužbencev z nižjo strokovno izobrazbo. Izboljšanje kvalifikacijskega sestava bo doseženo s strokovno izpopolnitvijo obstoječega kadra, deloma pa z dotokom novih kadrov s fakultet, srednje ekonomske in drugih šol, ki jih ljudski odbori štipendirajo.

V skladu s predvideno sistematizacijo in zasedbo delovnih mest v državni upravi in njenih organih ter sodstvu predvidevamo povečanje proračunskih izdatkov od 447 milijonov dinarjev v letu 1956 na 587 milijonov dinarjev v letu 1961, ali za 31,5 %. Izdatki za osebne prejemke se bodo povečali za 39 %, medtem ko ostanejo materialni izdatki uprave v glavnem na ravni leta 1956. Hitrejše povečanje izdatkov za osebne prejemke, v primerjavi s povečanjem števila zaposlenih, nastopa zaradi predvidenega izboljšanja kvalifikacijskega sestava, povečanja plač izven obalnega pasu in uvedbe proračunskega prispevka.

Upoštevajoč sedanje stanje upravnih prostorov ter težnjo po zagotovitvi normalnega in ekspeditivnega poslovanja državne uprave v perspektivnem razdobju je potrebno, da se postopoma začne z graditvijo upravnih zgradb, ki bodo ustrezale potrebam uprave in sodstva.

Investicijski stroški za izvedbo predvidenih ter drugih manjših del ter za nakup manjkajoče opreme bodo znašali približno 300 milijonov dinarjev.

11. Proračunske rezerve in nerazporejena sredstva. Ker se je v preteklem razdobju pojavljala poleg proračunske rezerve tudi taka poraba sredstev, ki je ni mogoče razporediti po posameznih delavnostih, je treba računati s tem, da se bo taka poraba ponavljala tudi v bodoče. Na tej podlagi predvidevamo proračunsko rezervo za razdobje 1957 do 1961, vštevši prevzete obveznosti in garancije s strani okraja in občin v višini 150 milijonov dinarjev in nerazporejene investicije v višini 50 milijonov dinarjev povprečno na leto.

12. Da bi se zagotovil predvideni razvoj družbenega standarda je treba, da občinski ljudski odbori izdelajo na podlagi smernic tega plana konkretne programe za perspektivni razvoj posameznih družbenih služb. Prav tako morajo izdelati konkretne programe tudi ustrezni okrajni organi za tiste objekte, ki imajo pomen za ves okraj. Pri tem morajo koordinirati svoje programe s programi občin.

Tretji del

RAZVOJ GOSPODARSTVA PO PANOGAH

6. poglavje

Industrija

V razvoju industrije v okraju Koper predvidevamo skladno z drugim ekonomskim razvojem tukajšnjega gospodarstva in v primerjavi z letom 1956 povečanje industrijske proizvodnje v letu 1961 za 196 %. Sedanje stanje gospodarskega razvoja ustvarja pogoje za nadaljnje naraščanje industrijske proizvodnje v okraju Koper, ki naj se doseže predvsem:

- z boljšim izkoriščanjem zmogljivosti v vseh oblikah po količini, izbiri, kakovosti in stopnji obdelave;

- z večjo produktivnostjo dela, s čimer bodo dani pogoji za povečanje osebnega in družbenega standarda in pogoji za doseganje realnejših plač in osebnih dohodkov;

- z vlaganjem investicijskih sredstev, usmerjenim skladno z vlaganjem drugih koristnikov teh sredstev v gospodarstvo, ki s svojo proizvodnjo vpliva na osebno porabo prebivalstva, skladno z razvojem tistih panog, ki nam zagotavljajo surovinsko podlago (kmetijstvo, ribištvo in turizem) in skladno s smernicami za razvoj gospodarstva, da povečamo obseg izvoza in s tem pomagamo izboljšati plačilno bilanco;

- z dograditvijo že začelih objektov, z rekonstrukcijami in z boljšim investicijskim vzdrževanjem in rednejšo izmenjavo izrabljenih naprav in drugih osnovnih sredstev;

- z znižanjem normativov porabe materiala in z uvedbo kar najbolj mehaniziranega dela in avtomatizacije, predvsem tam, kjer gre za množičnost izdelkov;

- s kar najbolj temeljitim izkoriščanjem surovinske podlage (predvsem kmetijstva);

- z uvajanjem sodobnih tehnoloških postopkov in z izboljšanjem organizacije dela, s spodbudnim nagrajevanjem delovne sile in izpopolnitvijo njenega kvalifikacijskega sestava;

- s široko zasnovano proizvodno kooperacijo med podjetji; s tem bo dosežena specializacija v proizvodnji, boljše izkoriščanje zmogljivosti in znižanje proizvodnih stroškov;

- z združevanjem podjetij na strokovno-ekonomski osnovi, za odpravljanje določenih skupnih delavnosti za vsklajevanje proizvodnih procesov, kooperacije, postavljanje programov za pospeševanje proizvodnje, za skupno analizo trga, za skupno nastopanje na inozemskem tržišču in za združevanje sredstev, ne da bi bile okrnjene pravice delavske samouprave;

- z večjim sodelovanjem z domačimi znanstveno strokovnimi organizacijami zaradi izboljšanja tehnoloških procesov, zamenjave uvoženih surovin z domačimi, zaradi organizacije dela in proizvodnje,

uvajanja novih proizvodov, ekonomičnosti v poslovanju in sistematičnega študija za nadaljnji razvoj proizvodnje.

Na tej podlagi se bo v primerjavi s preteklim razdobjem obseg industrijske proizvodnje spreminjal takole:

	Indeks
1956 : 1954	161
1961 : 1956	296

V bodočem razdobju bi torej znašalo povprečno letno povečanje industrijske proizvodnje 23,9 %, torej bo letno povečanje večje, kot je bilo v razdobju 1954 do 1956, ko je znašalo 17 %. Pri tem bi se povečala energetska proizvodnja za 89 %, proizvodnja reprodukcijskega materiala za 90 %, proizvodnja gradbenega materiala za 152 %, proizvodnja izdelkov za osebno porabo za 256 % in proizvodnja opreme za 118 %.

Po posameznih strokah bo v letu 1961 obseg proizvodnje take:

	Vrednost v 000 din		
	1956	1961	Indeks
Industrija skupaj	8.412.289	24.813.566	296
Stroka 112 Proizvodnja in predelava premoga	258.299	489.000	189
Stroka 116 Proizvodnja nekovin	433.399	729.575	168
Stroka 117 Kovinska predelovalna industrija	888.188	7.463.522	840
Stroka 118 Ladjedelništvo	186.358	558.372	300
Stroka 119 Elektroindustrija	590.346	3.049.612	517
Stroka 120 Kemična industrija	301.273	1.084.960	360
Stroka 121 Industrija gradbenega materiala	114.178	308.628	270
Stroka 122 Lesna industrija	2.634.228	4.919.585	187
Stroka 124 Tekstilna industrija	157.376	506.436	321
Stroka 127 Živilska predelovalna industrija	2.848.635	5.703.856	200

Proizvodnja reprodukcijskega materiala bo narasla glede na splošno večanje industrijske proizvodnje, kar bo občutno povečalo tudi proizvodnjo, namenjeno za izvoz. Vzrok za naglo večanje bodo rekonstrukcije in izpopolnitve obstoječih zmogljivosti in nadaljnje vlaganje sredstev za tovrstno industrijsko proizvodnjo.

Povečanje proizvodnje gradbenega materiala bodo omogočile zidava nove opekarne Obróv in rekon-

strukcija opekarne v Ilirski Bistrici in opekarna v Izóli.

Povečanje proizvodnje za osebno porabo bo posledica dograditve kovinsko-predelovalne industrije in povečane proizvodnje v živilsko-predelovalni industriji.

V letu 1961 predvidevamo proizvodnjo tehle količin najvažnejših industrijskih proizvodov:

	Enota mere	1956	1961	Indeks
Energetski proizvodi				
— črni premog	t	26.430	50.000	189
Reprodukcijski material				
— vijačno blago	t	151	453	300
— rezan les iglavcev	m ³	23.651	24.400	103
— rezan les bukav	m ³	8.356	10.260	123
— furnir	m ³	4.384	8.100	185
— lesonit plošče, navadne	t	5.395	10.000	285
— kaširane plošče	m ²		500.000	—

	Enota mere	1956	1961	Indeks
— emajlirane plošče	m ²		190.000	—
— panel plošče	m ²	2.020	3.200	158
— vezane plošče	m ²	2.827	3.500	124
Proizvodi, namenjeni gradbeništvu				
— zidaki	000/kom	2.138	17.660	826
— strešniki	000/kom.	314	5.050	1.160
— marmornati bloki	m ³	609	1.200	197
— marmor plošče	m ²	2.617	10.000	382
— profilni material	m ³	100	120	120
Proizvodi, namenjeni pretežno osebni porabi				
— morska sol	t	17.350	25.000	144
— motocikli	kom.	2.860	24.000	839
— igrače	t	65	274	421
— radijski sprejemniki	kom.	24.152	81.500	337
— milo in pralni prašek	t	954	1.620	170
— plastične mase	t	30	487	1.623
— volnena trikotaža	t	16	52	325
— konzerve povrtnin	t	658	1.005	153
— ribje konzerve	t	2.543	3.840	151
— meso in mesni izdelki	t	1.243	1.400	113
— mlečni proizvodi	t	306	333	109

Za takšno povečanje proizvodnje bo treba izkoristiti instalirane zmogljivosti, razširiti proizvodno kooperacijo, vključevati v proizvodnjo kar največ srednjega in visokokvalificiranega kadra, uvesti kar najbolj vzpodbudno nagrajevanje in večjo prilagoditev izdelave zahtevam domačega in inozemskega tržišča.

Predvideno vlaganje sredstev za investicije v osnovna in obratna sredstva v razdobju 1956 do 1961 se bo skladalo s predvideno proizvodnjo in nadaljnjim razvojem industrije in rudarstva v okraju. Predvidevamo, da bo skupna vsota investicijskih sredstev, vloženih v osnovna sredstva, znašala do leta 1961 brez investicijskega vzdrževanja 7.960 milijonov dinarjev. Od predvidenih investicij jih je bilo že v letu 1957 izvršenih za 2.637 milijonov din. Ostalo črpanje sredstev predvidevamo predvsem za dograditev kovinsko-predelovalne industrije, izgraditev opekarne Obrov in rekonstrukcijo opekarne v Ilirski Bistrici, rekonstrukcijo obratov lesno in živilsko-predelovalne industrije, nabavo ribiških ladij in opreme v ribji industriji in za zgraditev tovarne za predelavo krompirja v Prestranku.

Vrednost osnovnih sredstev bo narasla v primerjavi z letom 1956 po investicijskih vlaganjih predvi-

doma za 140% v letu 1961; to se bo najbolj poznalo v kovinsko-predelovalni industriji.

Obratna sredstva bodo narasla za 110%, to je od 3.606 milijonov v letu 1956 na 7.589 milijonov dinarjev v letu 1961. V bodočem razdobju računamo tudi na boljše izkoriščanje osnovnih sredstev in boljše preskrbo industrije z osnovnim materialom. Na tej podlagi bo omogočeno tudi boljše obračanje obratnih sredstev, ki naj bi se povečalo od 2,3 v letu 1956 na 3-kratno višino v letu 1961.

Predvidene investicije, njihova struktura in hitro obračanje sredstev, ki so podlaga za to, da se dosežejo postavljena razmerja, predvidena v perspektivnem planu, zahtevajo, da se v bodočem razdobju poveča tudi rentabilnost investicij. Razpoložljiva sredstva je treba vlagati tako, da bo z njimi dosežen največji mogoč učinek. Za gospodarno investiranje je treba pripraviti vsestransko proučene programe, pri sestavi katerih je treba upoštevati maksimalno varčevanje. Za sredstva, ki se bodo zahtevala na natečajih, morajo podjetja zagotoviti najprej svoja sredstva za soudeležbo in šele potem smejo iskati pomoč iz lokalnih skladov.

V industriji računamo s hitrim povečanjem produktivnosti dela, in sicer za povprečno 11,5% letno. Na povečanje produktivnosti bo vplivalo izboljšanje splošnih pogojev za delo gospodarskih organizacij z izpopolnitvijo gospodarskega sistema in uvajanjem vzpodbudnejšega nagrajevanja. Predvideno povečanje produktivnosti dela v posameznih podjetjih pa je odvisno predvsem od načina gospodarjenja. Skladno s povečanjem proizvodnje se bo v razdobju 1957 do 1961 zaposlilo v industriji približno 4.300 ljudi. To naraščanje delovne sile se v glavnem nanaša na povečanje števila zaposlenih v novozgrajenih tovarnah, od česar odpade 1.478 ljudi na tovarno »Tomos«.

Družbeni bruto proizvod na 1 zaposlenega se bo v primerjavi z letom 1956 dvignil do leta 1961 za 50%. Narodni dohodek se bo povečal na 1 zaposlenega za 11,5%, ker se zahteva večja produktivnost dela ter boljše razmerje materialnih stroškov v primerjavi s celotnim dohodkom. Zaradi naglega naraščanja proizvodnje in da se doseže boljša organizacija poslovanja v industrijskih podjetjih, bo treba povečati število visokokvalificiranega vodilnega in strokovnega osebja, predvsem inženirjev in tehnikov ter ekonomistov. Podjetja bodo morala izpopolniti delovna mesta, ki zahtevajo visoko kvalifikacijo, z ustreznim osebjem, kar bo omogočilo tudi pravičen način nagrajevanja. Za predvideno povečanje produktivnosti dela in za uresničevanje načel zveznega in republiškega perspektivnega družbenega plana bo potrebno nenehno prizadevanje podjetij in ljudskih odborov, da se bo poleg investicij za osnovna in obratna sredstva zagotovilo zadostno število strokovnega osebja in stanovanj.

7. poglavje

Kmetijstvo

Eden izmed temeljnih ciljev perspektivnega plana v zvezi z gospodarskim razvojem okraja je pospešiti

razvoj kmetijske proizvodnje in socialističnih družbenih razmerij na vasi.

Da bi to dosegli, bomo v okraju utrdili obstoječa in ustanovili nova kmetijska posestva za obdelavo zemljišč, ki so splošno ljudsko premoženje ali last optantov, razvili zadružno kooperacijo v predvidenem obsegu, bolj smotrno izkoriščali zemljiške kapacitete, upoštevajoč značilnosti in prednosti posameznih kmetijskih rajonov, pospešeno uvajali sodobno agrotehniko ter v večji meri vlagali v kmetijstvo dolgoročna in kratkoročna materialna sredstva.

Politika, ki jo bomo vodili pri razvijanju in pospeševanju kmetijske proizvodnje, bo temeljila na povezovanju tehnične in socialistične preobrazbe kmetijstva kot enotnega in neločljivega procesa ter na uvajanju specializirane proizvodnje po posameznih proizvodjalnih območjih okraja. Tako bomo kmetijsko proizvodnjo v obalnem pasu usmerili na specializirano povrtinarstvo in vinogradniško-sadjarstvo proizvodnjo, drugod v okraju pa na specializirano živinorejsko proizvodnjo na splošno, v Brkinih pa še posebej tudi na sadjarstvo, a na Krasu tudi na vinogradniško proizvodnjo.

Nujna in logična posledica predvidenih ukrepov bodo povečani hektarski donosi in proizvodne zmogljivosti živinoreje, sadjarstva in vinogradništva. Tako bomo prešli iz dosedanje ekstenzivne kmetijske proizvodnje, ki je bila značilna za večji del okraja, na intenzivnejšo kmetijsko proizvodnjo v vsem okraju.

Vrednost kmetijske proizvodnje se bo predvidoma povečala od 5.561 milijonov dinarjev v letu 1956 na 9.007 milijonov dinarjev v letu 1961, to je za 62%. Povprečno se bo torej povečala za 10,1% vsako leto.

V poljedelstvu računamo s povečanjem proizvodnje v primerjavi z letom 1956 za 59%.

Računa se s temle povečanjem proizvodnje najvažnejših kmetijskih pridelkov:

V tonah	Povprečje 1952/56	1956	1961	Indeks	
				1961 1956	1961 1952/56
pšenica	3.398	1.804	4.894	271	144
krmna žita	1.359	1.406	2.718	193	200
koruza	4.308	3.304	6.631	201	176
krompir	41.998	54.836	74.134	135	176
paradižnik	11.815	11.699	24.788	212	210
ostala povrtnina	11.695	10.231	30.349	259	260
detelja in lucerna in travno det. mešanice	13.992	12.653	27.632	218	197
Šeno travniško in s senožeti	62.285	67.662	95.678	142	154

Da se doseže planirani obseg kmetijske proizvodnje bo zlasti treba:

— spremeniti strukturo njivskih posevkov v korist intenzivnejše gojitve tistih kultur, ki v naših po-

gojih največ donajajo. Tako predvidevamo, da bo leta 1961 v primerjavi z letom 1956 posejanih z žitom za 17% manj, s krmnimi rastlinami pa za 43% več njivskih površin. Gojitev krmnih rastlin bo treba v

največji meri povečati na Krasu in na brkinsko-ilirskobistriškem in postonjskem območju. V obalnem pasu bo treba ohraniti površinski obseg gojitve povrtnine kot glavne setve, navzlic predvidenemu zmanjšanju njivske površine v zvezi z vinogradniško sadjarsko obnovo, poleg tega pa povečati strniščno, naknadno in vmesno (zlasti na obnovljenih kompleksih) saditev povrtnine. Pri krmnih rastlinah bo treba površinsko sorazmerno največ povečati gojitev deteljno-travnih mešanic in pitnika, pri povrtnini pa gojitev paradižnika in druge povrtnine v obalnem pasu;

— organizirati načrtno razmnoževanje najkvalitetnejših semen (oziroma redno preskrbo s tistimi kvalitetnim semenom, ki ga sami ne bomo pridelovali), tako da bo na razpolago dovolj semen za redno izmenjavo;

— povečati porabo umetnih gnojil za 3,7-krat v primerjavi z letom 1956, pristopiti h kalcifikaciji 5 tisoč ha kisljih zemljišč ter urediti gnojlišča in gnojliščne jame za količinsko in kakovostno izboljšanje hlevskega gnoja;

— povečati za približno 3,5-krat mehanizacijo, s katero razpolagajo kmetijska posestva in kmetijske zadruge ter tako omogočiti obdelavo večjih površin po načelih sodobne agrotehnike. Zlasti je treba omogočiti pravočasno košnjo in sodobnejše sušenje sena;

— izvajati v večjem obsegu zaščito rastlin pred boleznimi in škodljivci;

— dokončno meliorirati rižansko in badaševiško melioracijsko področje v obalnem pasu ter nekatera mala kraška polja in pričeti s postopno melioracijo področij rek Pivke in Reke, kakor tudi nekaterih obalnih polj (Sečoveljsko, Valderniško, Lucijsko, Stanjolsko in Ošpsko);

— začeti z melioracijo 10.000 ha pašnikov na zemljiščih kmetijskih posestev in agrarnih skupnosti ter organizirati na melioriranih površinah pašne obrate, ki bodo poslovali na temelju združne kooperacije.

Sodobne agrotehnične ukrepe bodo izvajala kmetijska posestva na vsej površini, ki jo bodo obdelovala. S tako agrotehniko pa bodo obdelovale tudi kmetijske zadruge v kooperaciji z zasebnimi proizvajalci skoraj 40% vse površine obdelovalne zemlje in senožeeti. Tako bo mogoče doseči predvideno proizvodnjo ob vzporednem spreminjanju proizvajalnih razmerij v kmetijstvu.

V sadjarstvu in vinogradništvu bomo pospešili načrtno obnovo nasadov. Predvidevamo, da bo obnovljenih do leta 1961 skupno 2.670 ha sadovnjakov in 965 ha vinogradov. Obnovo bomo izvajali v skladu z rajonizacijo sadjarske in vinogradniške proizvodnje ter sadili sorte, ki so za posamezne proizvodne rajone določene s sadnim, oziroma trsnim izborom. Obnavljali bomo na čimbolj strnjenih kompleksih in to tako, da bo mogoče zagotoviti sodobno obdelavo, znižati proizvodne stroške, izboljšati kvaliteto in specializirati proizvodnjo. Vinograde bomo obnavljali na absolutnih vinogradniških tleh. Obnovo na zemljiščih, ki so splošno ljudsko premoženje ali last optantov, bodo izvajala kmetijska posestva, za obnovo na zasebnih zemljiščih pa bomo organizirali sadjarske oziroma vinogradniške skupnosti.

Predvidena obnova še ne bo bistveno vplivala na sadjarski oziroma vinogradniški pridelek, ki ga pričakujemo v letu 1961, pač pa bo nanjo vplivala dose-

danja obnova. Ta pridelek bo večji od pridelka iz leta 1956 v sadjarstvu za 183% in v vinogradništvu za 49%. Povečanje v sadjarstvu bo nastopilo tudi zaradi tega, ker bomo začeli s temeljito asanacijo sadnega drevja in boljšo obdelavo nasadov.

V živinoreji pričakujemo povečanje proizvodnje za 72%. V živinoreji se pričakuje kot najvažnejši prirastek goveje živine za 48%, prirastek prašičev za 73% in proizvodnja mleka za 77%. To povečanje se pričakuje zaradi:

— količinskega večanja in kvalitetnega izboljšanja razpoložljive krmne baze ter predvidoma trikrat večje porabe industrijske krme (koncentratov), kar bo tudi omogočilo povečanje števila goveje živine za 17% v primerjavi s stanjem po popisu iz leta 1955;

— ukrepov živinorejske pospeševalne službe, izmed katerih bosta zlasti pomembna nadaljevanje intenzivne selekcije ter raztegnitev umetnega osemenjevanja na ves okraj, razen v nekatere težje dostopne in oddaljene vasi in

— izboljšanja zdravstvenega stanja živine, kar bo posledica izkoreninjenja, oziroma omejitve na minimum kužnih, parazitarnih in vzrejnih bolezni.

Boljšo izrabo razpoložljivih živinorejskih zmogljivosti bo omogočila tudi specializacija živinorejske proizvodnje. Ta specializacija bo šla v okraju prvenstveno v smeri proizvodnje mleka in vzreje plemenskih živali.

Pri kmetijskih posestvih se računa z več kot trikratnim povečanjem števila goveje živine. Posestva morajo izboljšati tudi kvaliteto živine, izločijo naj zato vse manj donosne živali z nabavo krav najbolj intenzivnih pasem.

Kmetijske zadruge naj v kooperaciji z združniki organizirajo vzrejo plemenske živine za potrebe okraja in za oddajo v druge republike ter pitanje mlade goveđi in bekonov. Kmetijske zadruge naj organizirajo na podlagi sodelovanja tudi proizvodnjo mleka s tem, da priskrbijo združnikom visoko produktivno živino in koncentrirano krmo.

V ovcereji je treba preprečiti nadaljnje zmanjšanje osnovne črede ter organizirati rejo ovac na Slavniku v sklopu družbenega sektorja.

V perutninarstvu je treba povečati nesnost jaje in rejo perutnine. Kmetijske zadruge naj organizirajo proizvodnjo perutnine z oskrbovanjem kokošerejcev, s katerimi bodo proizvajali v kooperaciji, s plemenskim materialom.

Domača predelava kmetijskih proizvodov se bo povečala le za 19%, kar je relativno mnogo manj od splošnega dviga kmetijske proizvodnje, ker se bo v večji meri povečala sodobna predelava kmetijskih pridelkov pri kmetijskih zadrugah, vinskih kletah in drugih predelovalnih obratih.

V ribištvu se bo povečal ulov morskih rib predvidoma za 147%. To bo doseženo zaradi

— predvidene nabave 25 ribiških ladij v prihodnjem razdobju,

— modernizacije opreme ribiških ladij in v manjši meri tudi zaradi gojitve lagunarnih rib v rezervatih.

Ribiška podjetja morajo posvetiti posebno skrb vzgoji ribiških kadrov in graditi stanovanja zanje.

Kmetijska posestva morajo uvajati sodobni način proizvodnje in tako postati vzorni kmetijski obrati, ki bodo s svojim delom in uspehi vplivali na kmetijski razvoj področja, v katerem so. Pričakujemo, da bodo kmetijska posestva povečala proizvodnjo (brez stranskih dohodkov) do leta 1961 za okoli 4,8-krat ter obnovila okrog 2000 ha vinogradov in sadovnjakov. V ta namen bo treba več kot šestkrat povečati površine obdelovalne zemlje kmetijskih posestev v obalnem pasu ter ustanoviti še nova kmetijska posestva.

Zemljišča kmetijskih posestev bo treba arondirati in komasirati, kjerkoli je to le mogoče. Za vsako kmetijsko posestvo bo treba izdelati ureditveni načrt.

Razvoj vsakega socialističnega posestva bo moral biti v skladu s smernicami kmetijskega razvoja posameznih rajonov.

Da bi stimulirali neposredne proizvajalce za izvajanje predvidenih nalog, je treba dosledno uveljaviti nagrajevanje po količini proizvodnje.

Kmetijske zadruga se morajo ekonomsko okrepiti predvsem z neposrednim sodelovanjem v kmetijski proizvodnji. Opremiti se morajo s sodobnimi proizvodnimi sredstvi. V prvi vrsti bo zato potrebno potrojiti število traktorjev, nabaviti vrsto drugih poljedelskih strojev in izboljšati strokovni, zlasti kmetijski kader. Tako bodo tudi zadruga sposobne mobilizirati s pomočjo združne kooperacije materialna sredstva in delovno silo individualnih kmečkih gospodarstev za izvajanje kmetijske obnove in za povečanje kmetijske proizvodnje.

V večji meri kakor do sedaj morajo postati odkupi in predelava kmetijskih proizvodov glavni vir zadržane akumulacije. Zaradi tega in zaradi predvidenega povečanja kmetijske proizvodnje morajo kmetijske zadruga povečati število in zmogljivost predelovalnih obratov ter odstraniti dosedanje pomanjkljivosti pri odkupu kmetijskih pridelkov, da uredijo potrebna skladišča in manipulacijske prostore ter zbiralnice za mleko.

Kmetijske zadruga morajo opustiti tiste delavnosti, ki niso v zvezi s kmetijsko proizvodnjo.

Tako pri kmetijskih posestvih, kakor tudi pri kmetijskih zadrugah bo treba okrepiti strokovni kmetijski kader s povečanjem števila agronomov in kmetijskih tehnikov. Posebno pozornost pa bo treba posvetiti vzgoji kvalificirane delovne sile, zlasti za vinogradništvo in sadjarstvo ter za pridelavo povrtnine. Tu bo zlasti potrebna pospešena vzgoja specializiranih delavcev in bo zato treba organizirati posebno enoletno kmetijsko šolo.

Raziskovalno delo kmetijskega inštituta bo treba reorganizirati, okrepiti in ga tesneje povezati s kmetijsko pospeševalnim delom.

Skladno z razvojem kmetijskih posestev je treba zagotoviti potrebno število stanovanj za kmetijske strokovnjake in delavce.

Za izvedbo predvidenih nalog bo treba investirati iz družbenih sredstev okoli 5,5 milijard dinarjev, od tega približno 4,8 milijarde za kmetijska posestva, kmetijske zadruga in kmetijske melioracije, ostalih 0,7 milijard pa za ribištvo. Računa se, da bodo lastna sredstva kmetijskih organizacij za financiranje investicij znašala okoli 1,7 milijarde dinarjev.

Največji del investicij, to je okrog 1,8 milijarde dinarjev, bo potrebnih za obnovo nasadov. Te investicije še ne bodo vplivale na pridelek v letu 1961. Ko pa bodo ti nasadi v polni rodnosti, se bo vsa kmetijska proizvodnja povečala v primerjavi z letom 1956 za približno 95%.

Zaradi predvidenega povečanja goveje živine na kmetijskih posestvih bo treba z novimi gradnjami in adaptacijami povečati zmogljivost hlevov za okoli 1400 stojišč. Za kmetijska posestva bo treba postopoma sezidati tudi gospodarske stavbe in druge objekte, ki tvorijo ekonomsko središče, zlasti še pri novih posestvih.

Gospodarske objekte bodo morale zgraditi in opremiti tudi kmetijske zadruga, in sicer v prvi vrsti skladišča za semena, umetna gnojila in odkupljene kmetijske pridelke ter lope za stroje. Kmetijske zadruga bodo povečale tudi zmogljivost predelovalnih obratov, zlasti sušilnic za sadje in povrtnino ter obratov za ekstrakcijo eteričnih olj in destilacijo kmetijskih proizvodov.

Predvidena je tudi graditev vinske kleti na Krasu.

Posredno bodo vplivale na povečanje kmetijske proizvodnje tudi nekatere investicije v drugih gospodarskih panogah, posebno pa predvidene naložbe za živilsko predelovalno industrijo, za zidavo skladišč podjetij, ki na veliko trgujejo s kmetijskimi pridelki, za graditev klavnic, za urejanje hudournikov in regulacijo rek.

V zvezi s povečano kmetijsko proizvodnjo se bodo do leta 1961 povečali tudi tržni viški kmetijskih pridelkov za okoli 85%, oziroma za 167%, ko bodo rodili vsi nasadi, obnovljeni v perspektivnem razdobju. V večji meri se bodo povečali tržni viški povrtnine in sadja. Zaradi tega bo treba posvetiti posebno skrb tržišču za to proizvodnjo. Trgovske organizacije se bodo morale zavzeti zlasti za prodajo pozne jesenske povrtnine, ki jo bomo v zelo povečanem obsegu pridelovali kot naknadno in strniščno setev.

Vinska klet v Kopru, ki ima sedaj pretežno trgovski značaj, bo morala postati proizvodna in se tesneje povezati s kmetijstvom.

8. poglavje

Gozdarstvo

Glavni cilj perspektivnega plana v gozdarstvu je zagotovitev krepitve osnovnega gozdnega sklada. To je izredno pomembno zlasti za tisti del našega okraja, kjer prevladujejo najslabši gozdovi v Sloveniji. Krepitev gozdnega sklada bomo dosegli s smotrno izrabo in s sodobnim gojenjem gozdov.

Eden izmed ukrepov za izboljšanje stanja gozdov je zmanjšanje sečnje. Do leta 1961 bo treba postopno zmanjševati sečnjo, tako da bo leta 1961 za 7 % manjša, kakor je bila v letu 1956. Tako bomo v razdobju 1957 do 1961 sekali povprečno letno 89 % tekočega prirastka, oziroma v letu 1961 le 85 % prirastka. Celotna sečnja se bo torej zmanjšala od 156,5 tisoč m³ v letu 1956 na 145,3 tisoč m³ v letu 1961.

V predelih, ki imajo slabše gozdove (kraško, brkiško in istrsko področje), bomo tudi v bodoče omejevali sečnjo v glavnem na minimalno količino, po-

trebno za domačo porabo kmečkega prebivalstva in za redno izvajanje gozdnih gojitvenih del.

Da preprečimo zabukovljenje gozdov, bomo varovali iglavce s pospešeno sečnjo listavcev. Tako se bo predvidoma zmanjšala sečnja iglavcev v letu 1961 na 72 % od prirastka, sečnja listavcev pa povečala na 103 % od prirastka.

Poraba lesa v okraju se bo deloma krila iz posekov na negozdnih površinah. Obseg te sečnje bo leta 1961 približno takšen, kakor je bil leta 1956.

Kljub zmanjšanju skupne sečnje, bomo v letu 1961 proizvedli 3700 m³ ali 5 % več tehničnega lesa, kakor v letu 1956. To bo treba doseči s sorazmernim zmanjšanjem proizvodnje drv v primerjavi z zmanjšanjem celokupne lesne proizvodnje. V največji meri je predvideno povečanje proizvodnje tehničnega lesa za kemijsko predelavo, in sicer za okoli 85 %, kar je v skladu s predvideno graditvijo industrije za predelavo lesa, zlasti tiste, ki uporablja manjvredni les in gozdne odpadke. Proizvodnja drv se bo lahko zmanjšala zaradi predvidene večje uporabe električne energije, butana in premoga v gospodinjstvu.

Izredno nizka produktivnost in izkoriščenost naših gozdov, posebno zasebnih, nam nalaga važne in neodložljive naloge v zvezi z gojenjem gozdov. Med temi nalogami moramo poudariti v prvi vrsti:

— krepitev aktivnega dela gozdnega sklada z negovanjem gozdov in vnašanjem ustreznih drevesnih vrst v gozdove zaradi izboljšanja strukture in mešanice gozdov;

— gospodarsko izboljšanje neaktivnih gozdov zaradi spremembe obstoječih grmišč in degradiranih gozdov v višje oblike gozda;

— nadaljevanje naporov za površinsko povečanje gozda na Krasu.

V letih od 1957 do 1961 bomo vložili 38 odstotkov več sredstev za melioracije in negovanje gozdov ter za pogozdovanje kakor v preteklem petletnem razdobju. Pri tem bomo vlagali sredstva in osredotočili napore predvsem tja, kjer je zagotovljen najhitrejši učinek, to je za nego in melioracije. Na Krasu bomo do 1961. leta povečali površino gozdov z novimi pogozditvami za 2440 ha. Hkrati s pogozdovanjem bomo morali tudi začeti s kompleksnim reševanjem drugih problemov Krasa, za kar bo treba v prvi vrsti izdelati ustežen generalni melioracijski načrt. Posebno bo v tem pogledu važna razmejitev med gozdnimi in kmetijskimi površinami.

V obalnem pasu bomo zemljišča, ki so primerna za pogozditev, posadili deloma s sadnim drevjem (gospodarsko pogozdovanje). V ta namen bo gozdarstvo v večji meri kakor do sedaj sodelovalo s kmetijskimi organizacijami in prispevalo več materialnih in finančnih sredstev.

Večjo skrb bo treba posvetiti tudi varstvu in urejanju gozdov.

Da se dosežejo ti cilji in izvedejo postavljene naloge bo treba v letih 1957 do 1961 investirati v gozdarstvo približno milijardo dinarjev, kar predstavlja 4 % več kot v prejšnjem petletnem razdobju. Največji del investicij, in sicer okrog 42 %, bo potrebnih za naloge, ki so splošnega pomena, to je za pogozdovanje Krasa in za urejanje hudournikov v Istri. Od preostalih investicij bo nad polovico porabljenih za gradnjo gozdnih cest v premalo odprta gorška in planinska gozdna področja.

V zasebnih gozdovih je potrebno izboljšati gospodarjenje s krepitvijo gozdarske službe pri združenih, združnih poslovnih zvezah in občinskih ljud-

skih odborih. Zdržne organizacije, v katerih bodo združeni zasebni gozdni posestniki, bodo omogočile organizirano strokovno gojenje in izkoriščanje gozdov ter obvladovanje sečnje kljub razdrobljenosti zasebnih gozdov.

9. poglavje

Gradbeništvo

Splošni razvoj gospodarstva bo omogočil napredek tudi v gradbeništvo. Predvidena je tudi polmontažna in montažna graditev, ki se do sedaj zaradi preslabe industrializacije gradbeništva še ni uveljavila. Vse to bo izvedeno v mejah možnosti. Ta novi sistem gradnje bo upoštevan posebno pri pritlični in enonadstropni stanovanjski gradnji, kar je vsaj za sedaj razumljivo tudi iz konstrukcijskih ozirov.

Poleg družbenega standarda bodo pospeševane melioracije, energetika in modernizacija prometa. Obseg gradbenih del bo povečan v letu 1961 za 48 % v primerjavi z letom 1956. Celotni napredek gradbeništva bo odvisen od nameravanega pospeševanja industrije gradbenega materiala in proizvodnje gradbenih elementov. Mehanična oprema gradbeništva mora doseči v tem planskem razdobju vsaj dvakrat večjo vrednost. Tako bo dosežen koeficient opremljenosti 0,40. Grabeno obrtništvo sodeluje sedaj v obsegu gradbene realizacije z okrog 40 % pri visokih gradnjah, zato bo tudi nujno treba modernizirati gradbeno obrt posebno še v zvezi s predvideno industrializacijo gradbene proizvodnje in z montažno graditvijo. Kvalificirana delovna sila bo tako vedno bolj pomembna. Mehanizacija dela pa bo v možnih mejah povzročila zmanjšanje števila nekvalificiranega delavstva. Potrebno bo skrbeti tudi za neprekinjeno dobavo gradiva in finančnih sredstev. Investicijska politika bo preorientirana v korist družbenega standarda. Obseg gradbenih del je znašal za vse gradbeništvo v 1956. letu 1785 milijonov dinarjev, v letu 1961 pa bo znašal 2650 milijonov, kar je za 865 milijonov dinarjev več bruto proizvodnje. Obseg građenj za družbeni standard je znašal v 1956. letu 678 milijonov dinarjev ali 38 % celotne gradbene realizacije, v letu 1961 pa bo znašal 1484 milijonov dinarjev ali 56 % vseh gradbenih del.

Glede povprečne produktivnosti dela ali gradbene storilnosti na enega zaposlenega ugotavljamo tole: v letu 1956 je znašala povprečna storilnost enega zaposlenega 950.000 dinarjev, v letu 1961 pa bo znašala 1.500.000 dinarjev. Pogoji za je zadostna mehanizacija gradbeništva. Primerjati moremo gradbeno storilnost danes pri gradnji pristanišča v Kopru, kjer pride na enega zaposlenega 2 do 2,5 milijona letne realizacije. To je posledica relativno močne mehanizacije, kjer pripada večji delež gradbene storilnosti strojem (drobilci, mešalci betona in vodno-blatna črpalka).

Zaposlitev v spredaj podani bruto proizvodnji je znašala v 1956. letu 1875 oseb, v letu 1961 pa bo znašala 2040 oseb. Kolikor pa mehanizacije ne bi izpolnili, kakor se računa, bi bilo število zaposlenih v letu 1961 za približno 400 oseb večje, kakor je bilo v letu 1956. Glede povečanja družbenega proizvoda za vse gradbeništvo in deleža na enega zaposlenega je omeniti tole: v letu 1956 je znašal družbeni proizvod 744,4 milijonov dinarjev, v letu 1961 pa bo znašal 1115,4 milijonov dinarjev. Vrednost družbenega proizvoda na enega zaposlenega pa je znašala v 1956.

letu 599.000, v letu 1961 pa bo znašala 545.000 dinarjev ali 36,4 % več.

Povečanje družbenega proizvoda bo precejšnje tudi na enega zaposlenega, kar bo posledica povečane mehanizacije in izboljšane organizacije dela. Glede proizvajalcev bi omenili, da bodo domača podjetja v večji meri udeležena pri delih, kot so bila do sedaj; domača podjetja so opravila v letu 1956 za 678,4 milijonov dinarjev gradbenih del, v letu 1961 pa jih bodo izvršila za 1.350 milijonov dinarjev, kar je za 97 % več. Zunanja podjetja so izvršila v letu 1956 za 1106 milijonov, v letu 1961 pa bodo opravila za 1300 milijonov gradbenih del, kar je za 17 % več kakor v letu 1956.

Glede obratnih sredstev bi omenili, da bodo znašala v 1961. letu 150 milijonov, osnovna sredstva pa bodo povečana za 250 milijonov. Narodni dohodek, ki je znašal v 1956. letu 685,5 milijonov, bo znašal v 1961. letu 991,8 milijonov dinarjev ali 44 % več. Delež narodnega dohodka na enega zaposlenega je znašal v 1956. letu 368.000 dinarjev, v letu 1961 pa bo znašal 480.000 dinarjev ali za 30 % več. Delež narodnega dohodka na enega zaposlenega je znašal v 1956. letu 368.000 dinarjev, v letu 1961 pa bo znašal 480.000 dinarjev ali za 30 % več. Narodni dohodek bo povečan s povečano mehanizacijo v gradbeništvu in z uporabo kompleksnejšega načina gradnje.

Glede perspektive si bo treba prizadevati, da bodo projektirali poklicni strokovnjaki in pooblašteni projektanti. V nadaljnjem bo treba okrepiti nadzor nad tehnično in ekonomsko izvedbo gradnje po projektu. V letu 1961 je predvideno, da bo znašala realizacija v koprskem »Projektu«, ki je danes edina projektantska ustanova v okraju, 35 do 40 milijonov dinarjev. V prihodnje bodo morali posvečati več pozornosti ekonomičnosti graditve že pri samem projektiranju. Tukaj bodo morali skrbeti za sodobnejšo graditev že v sami zasnovi projektov, sodelovati bodo morali z industrijo gradbenega materiala in gradbenih elementov ter z operativno sploh. Potrebno bo organizirati tekmovanje med projektantskimi organizacijami in posamezniki, posebno pri projektiranju večjih objektov s pomočjo javnih natečajev. Potrebno bo uvajati tudi tipizirane elemente v gradbeništvu, posebno v stanovanjski izgradnji. Tipizirane projekte pa bo treba prilagoditi lokalnim razmeram.

10. poglavje

Promet

Skladno z razvojem celotnega gospodarstva v okraju bo treba v prihodnjem razdobju zaradi večje izmenjave blaga in povečanega obsega potniškega ter tranzitnega prometa znatno povečati tudi vse prometne storitve.

Po posameznih strokah se bodo prometne storitve leta 1961 v primerjavi z letom 1956 predvidoma povečale takole:

	Indeks 1961 1956	Struktura v letu 1961
Promet skupaj	255	100
— železniški promet	134	20,7
— pomorski promet	282	44,4
— cestni promet	485	32,6
— poštni promet	166	2,3

V pomorskem prometu je predvideno povečanje prevoza blaga na dolgi plovbi za 163 %, v obalni plovbi pa za 128 %, medtem ko bodo potniški promet in pristaniške storitve v glavnem na novo uvedeni.

V cestnem prometu predvidevamo povečanje prevoza blaga za 462 %, prevoza potnikov za 193 % in uslužnostnih storitev za 34 %.

Da bi lahko izvedli predvideni obseg prometnih storitev, bo potrebno povečati prevozne zmogljivosti. Gospodarske organizacije bodo morale zagotoviti nemoten prevoz blaga in kulturen ter udoben prevoz potnikov tudi v času izrednih obremenitev. Zato bo potrebno boljše vsklajevanje dela med posameznimi strokami prometa, v cestnem prometu pa tudi med posameznimi podjetji.

Za razširitev in zamenjavo dotrajanih naprav v prometu bodo potrebna precejšnja investicijska vlaganja, s katerimi bi zagotovili predvideni obseg storitev. Skupno bi bilo potrebnih 18.700 milijonov dinarjev bruto investicij. Od tega bo odpadlo na pomorski promet 87 %, na cestni promet 11 % in na poštni promet 2 %.

V pomorskem prometu bomo predvidoma porabili 88 % investicij za povečanje plovnih objektov za dolgo in veliko obalno plovbo, 1 % za povečanje zmogljivosti v potniškem prometu, 11 % za graditev in opremo novega pristanišča v Kopru in 1 % za popravila drugih pomolov ter manjšega dela naravne obale.

V cestnem prometu naj bi šlo 61 % investicij za povečanje prevoznih sredstev, 12 % za razširitev garaž in boljšo opremo remontnih delavnic, 27 % pa za graditev in rekonstrukcijo cest.

V poštnem prometu bo porabljenih 34 % predvidenih investicij za zidanje upravne stavbe in za rekonstrukcijo drugih poštnih prostorov, 66 % pa za razširitev in modernizacijo telefonskih in telegrafskih naprav in opreme.

Za predvideno povečanje tranzitnega prometa na železnici bo treba zagotoviti boljše vzdrževanje prog in železniških naprav. V zvezi s predvidenim naglim razvojem gospodarstva v obalnem pasu in zaradi novega pristanišča v Kopru bo nujno potrebna povečava tega območja z železniško mrežo. Zato naj bi se v perspektivnem razdobju izvedla vsa pripravljana dela za graditev železnice Hrpelje—Koper.

V pomorskem prometu bo treba, poleg povečanja plovnih objektov in pomorskih storitev v dolgi plovbi, bolj razvijati mali obalni promet, zlasti potniški. To narekuje nadaljnji razvoj gospodarstva in turizma. Zato bo treba vključiti koprsko območje v redne in turistične linije na Jadranu, s čimer bi se delno razbremenil lokalni avtobusni promet.

Predvidena izgraditev koprskega pristanišča s 400 m operativne obale bo omogočila vključitev tega pristanišča v prekomorski promet, s čimer se bo to področje gospodarsko hitreje razvijalo. V veliki meri pa bo to omogočilo tudi razbremenitev našega najvažnejšega izvozno-uvoznega pristanišča na Reki, kar bo velikega pomena za jugoslovansko gospodarstvo.

V cestnem prometu bo treba posvetiti večjo skrb tesnejši povezavi med pomorskim in železniškim prometom, zlasti v času večjih obremenitev v potniškem prometu. S predvidenim povečanjem prevoznih sredstev in z dobrim vsklajevanjem prometa, se bo zagotovil reden in kulturen prevoz potnikov tudi v turističnih sezonah. V skladu s tem bo treba redno in vestno vzdrževati vozila, s čimer bomo zagotovili povečanje prometnih storitev z relativno manjšim vla-

ganjem sredstev. V turističnih središčih bo treba uvesti servisne delavnice za manjša tekoča popravila potniških vozil.

Predvideni povečani obseg prometnih storitev v cestnem prometu se bo odvijal večinoma na obalnem področju in na glavni cesti Koper—Ljubljana. Po tej cesti se bo poleg povečanega blagovnega prometa močno razvijal tudi redni potniški in turistični promet. Da bi brkinsko področje povežali s potrošnimi središči v okraju in s tem ustvarili pogoje, da se ta predel gospodarsko okrepi, bo treba dograditi brkinsko cesto.

Zaradi varnosti prometa bo potrebno v nekaterih industrijskih središčih urediti steze za pešce.

Stanje cest bo treba izboljšati, za kar bo treba izvesti nekatere rekonstrukcije in posvetiti več pozornosti boljšemu vzdrževanju.

V PTT prometu bo treba izboljšati sredstva za zvezo in uvesti avtomatizacijo telefonije v vseh večjih središčih okraja. Tudi telegrafsko službo bo treba postopoma avtomatizirati. S povečanjem števila pošt-nih uradov, z dozidavo poštnega poslopja v Kopru in ter z rekonstrukcijami drugih pošt-nih prostorov in z izpopolnitvijo opreme bo mogoče skrajšati čas pri prevozu pošilk in povečati storilnost dela.

Zaradi znatnega povečanja prometnih storitev se bo tudi zaposlenost v prometu precej povečala, vendar v manjšem obsegu, kot je predvideno povečanje storitev. Modernizacija prevoznih zmogljivosti in boljša opremljenost prometnih delavnic, boljša organizacija dela ter večje zanimanje proizvajalcev za dviganje produktivnosti — vse to bo omogočilo povečanje produktivnosti dela povprečno za približno 6,2% na leto. V prihodnjem razdobju naj bi podjetja posvetila večjo pozornost dviganju strokovnosti delovne sile, pred katero se postavljajo v tem pogledu vedno večje zahteve. To bo potrebno in mogoče doseči z uvajanjem tečajev za nižji strokovni kader, z dopolnilnimi predavanji za srednje strokovne uslužbence, z doslednejšim štipendiranjem srednje in visoko strokovnih uslužbencev, kakor tudi z drugimi priložnostnimi metodami.

11. poglavje

Trgovina

V razdobju od 1957. do 1961. leta se bo povečal promet v trgovini v skladu z gospodarskim razvojem in povečanjem kupne moči prebivalstva, ki bo nastopilo kot posledica povečanja števila prebivalstva in zaposlenih ter povečanja realnih plač.

Predvidevamo, da se bo promet trgovine po strokah povečal v primerjavi z letom 1956 v milijonih dinarjev takole:

	1956	1961	Indeks	Povprečno letno povečanje
Trgovina na drobno	5.415	9.531	176	12 %
Trgovina na debelo	5.979	8.072	135	6 %
Zunanja trgovina	7.702	11.000	143	7 %
Trgovina skupaj	19.096	28.603	150	9 %

Medtem ko se pričakuje, da bo ves promet trgovine na drobno naraščal povprečno letno za 12%, bo promet v trgovini na debelo naraščal počasneje zaradi zmanjšanja števila posrednikov in širšega

oskrbovanja trgovskih podjetij na drobno pri neposrednih proizvajalcih. Na promet trgovine na drobno bo posebno vplivalo naraščanje turizma in vedno večji mali obmejni promet. Trgovska podjetja bodo morala skrbeti, da bodo imela v svojih prodajalnah večjo izbiro predmetov, namenjenih za turiste, kot so izdelki domače obrti, spominčki, razglednice in podobno. Prav tako bodo morala tista trgovska podjetja, ki prodajajo predmete, namenjene predvsem turistom, prilagoditi čas poslovanja potrebam turizma in uvesti dežurno službo tudi ob nedeljah in praznikih. Nadalje bodo morala trgovska podjetja povečati izbiro blaga v svojih prodajalnah, tako v kakovosti kakor tudi po številu izdelkov. S tem bodo trgovska podjetja tekstilne in obutvene stroke uspela bolj pritegniti domače potrošnike, ki se sedaj v veliki meri oskrbujejo s tekstilom, obutvijo, konfekcijskim blagom in drugimi podobnimi predmeti iz Trsta.

Promet v trgovini na drobno ne bo naraščal enakomerno po strokah. Največje povečanje prometa, to je za 176%, se pričakuje v trgovini z nafto in naftnimi derivati zaradi naraščajočega avtomobilskega prometa in malega obmejnega prometa. Zaradi vpliva malega obmejnega in tudi turističnega prometa se bo v primerjavi z drugimi strokami bolj povečal tudi promet v trgovini živilske stroke.

Da bo trgovska mreža sposobna opraviti pričakovani blagovni promet, bo treba vložiti več sredstev predvsem v preureditev in razširitev prodajaln ter za nabavo sodobne opreme. Preureditvi in razširitvi bo treba tretjino vseh prodajaln, pri čemer mislimo predvsem na prodajalne živil in obalnem pasu okraja, kakor tudi na prodajalne mešanega blaga na podeželju, ki oboje ne ustrezajo več današnjim potrebam. Prav tako bo treba skrbeti za ustanavljanje novih prodajaln v tistih strokah, ki so že sedaj preobremenjene in v katerih predvidevamo tudi največje povečanje prometa, zlasti v živilski. Zaradi posebno velikega povečanja prometa z nafto in naftnimi derivati bo treba postaviti tudi nove bencinske črpalke. Število prodajaln z industrijskim blagom v glavnem ustreza potrebam in bo treba povečati le število prodajnih mest za tobačne izdelke. V prihodnjem obdobju se bo število prodajnih mest v poslovalnicah trgovskih podjetij povečalo za 12%.

Občinski ljudski odbori bodo skupno s trgovsko zbornico skrbeli za pravilno razmestitev trgovin in bodo za to izdelali plan trgovskega omrežja za svoje območje, pri čemer bo treba upoštevati potrebe potrošnikov in urbanistični razvoj. Pri zidavi novih stanovanjskih zgradb je treba predvideti tudi prostore za nove trgovske lokale.

Da bi se mogel povečani blagovni promet normalno odvijati, bo treba v trgovini, razen povečanja števila prodajnih mest zgraditi tudi nova skladišča, v skupni zmogljivosti okrog 215 vagonov. Poleg tega bo treba povečati število prevoznih sredstev v trgovini na drobno, da se bo omogočila tudi dostava blaga na dom.

V prihodnjem razdobju bodo trgovska podjetja opremila svoje prodajalne s sodobno opremo in bodo zaradi tega lahko dosegla večji promet in izboljšale postrežbo.

Posebno skrb bo treba posvetiti odkupu in prometu s kmetijskimi pridelki, da se bo zagotovilo redno oskrbovanje potrošnih središč s temi proizvodi in da se bodo cene kmetijskih pridelkov pravilno oblikovale. Kmetijske zadruge bo treba organizacijsko-kađrovsko in materialno okrepiti, da bodo spo-

sobne zajeti in posredovati odjemalcem celotne tržne viške v kmetijstvu. Zadruga naj se usmerijo v čim večji meri k neposredni prodaji svojih predmetov odjemalcem in trgovskemu omrežju na drobno. Skrbeti je treba, da se bo število posrednikov zmanjšalo, še posebno v prometu s kmetijskimi pridelki. Z zmanjšanjem števila posrednikov v prometu s kmetijskimi pridelki in industrijskimi izdelki se bodo zmanjšali stroški posredovanja in se bo istočasno skrajšala pot blaga od proizvajalca do porabnika. Trgovske organizacije bodo morale začeti s sklepanjem pogodb s kmetijskimi organizacijami vnaprej za proizvodnjo in dobavo določenih kmetijskih predmetov.

S takšnim neposrednim trgovanjem bodo trgovska podjetja na drobno bolj povezana s proizvodnimi podjetji. Zaradi tega bo treba nekoliko izpremeniti organizacijo trgovine na veliko. Porabniki bodo lahko po potrošniških svetih in trgovskih podjetjih na drobno v večji meri vplivali na to, da bodo industrijska podjetja, ki proizvajajo blago za široko porabo, izboljšala kvaliteto svojih izdelkov, da se bo povečala izbira in uredile cene blaga, označevala kvaliteta in opravilo predhodno pakiranje. Proizvodna podjetja bodo v večjem obsegu odpirala lastne prodajalne in prodajne skladišča na debelo. Vse to bo omogočilo, da bodo proizvodna podjetja lahko v večji meri določala vnaprej maloprodajno ceno svojih izdelkov.

Predvidevamo, da bo potrebnih za odpiranje novih ter za rekonstrukcijo obstoječih prodajaln, za nabavo nove opreme, za zidavo skladišč ter za obnovo izrabljenih osnovnih sredstev v prihodnjem razdobju skoraj 1 milijardo 42 milijonov dinarjev bruto investicij, ki se bodo predvidoma uporabljala takole:

— za razširitev in ureditev trgovske mreže na drobno	399 milijonov
— za ureditev skladišč	213 milijonov
— za nabavo prevoznih sredstev	350 milijonov
— za druge investicije	80 milijonov
Skupaj	1.042 milijonov

Sredstva bodo prispevala sama podjetja in občinski ljudski odbori, glede investicij pa se bodo podjetja udeležila natečajev iz sredstev višjih teritorialnih enot.

V razdobju do leta 1961 bo trgovska mreža okraja pridobila nov kader prodajalcev iz vajenske šole v Gorici. Kvalifikacijska struktura zaposlenih v trgovini se bo spremenila v korist kvalificiranih delavcev in tudi s pomočjo tečajev za prekvalifikacijo trgovskih delavcev, kakor tudi nadaljevalnih tečajev, ki jih vodi Okrajna trgovska zbornica.

Ker je dvig življenjskega standarda v bodočem razdobju v veliki meri odvisen tudi od izboljšanja pri posredovanju blaga med proizvodnjo in porabo, mora biti glavna naloga občinskih ljudskih odborov, trgovinske zbornice, združenih in družbenih organizacij, da bo trgovska mreža urejena in po potrebi v trgovinskih podjetjih na takšni stopnji, ki je še posebno za turistična področja primerna. Pri tem bodo imeli posebno vlogo sami odjemalci, ki bodo po potrošniških svetih s svojimi predlogi pomagali odstranjevati napake in pomanjkljivosti.

V perspektivnem razdobju bo naloga Okrajne trgovinske zbornice in občinskih ljudskih odborov skrbeti za poživitev dela potrošniških in delavskih svetov in s tem za utrditev in razširitev družbene samouprave.

12. poglavje

Gostinstvo in turizem

Zaradi večjega števila tujih in domačih turistov ter naraščajočega malega obmejnega prometa in povečanja osebnih prejemkov prebivalstva se bo predvidoma povečal promet v družbenem sektorju gostinstva za 100 % v primerjavi z letom 1956, ali povprečno letno za 14 %. Pri tem je treba upoštevati, da se bo povečal promet družbenega sektorja gostinstva za okrog 12 %, ker bodo zadruga oddale svoje gostinske obrate.

Pričakuje se, da se bo promet v gostinstvu do leta 1961 povečal v milijonih dinarjev takole:

	1956	1961	Indeks
— družbeni sektor	1.002	2.000	199,6
— združni sektor	176	—	—
— zasebni sektor	100	288	288,0
Skupaj	1.278	2.288	179,0

K povečanju števila tujih turistov bodo v veliki meri prispevale terme v Portorožu, ki bodo v tem razdobju na novo zgrajene in bodo z zimskim kopalniščem, ki bo sestavni del term, podaljšale turistično sezono. Računa se, da bodo dosegle gostinske gospodarske organizacije družbenega sektorja v letu 1961 promet v višini dveh milijard dinarjev.

Da bo mogoče doseči takšen obseg gostinskega prometa in povečati dotok deviz od turizma, bo nujno treba povečati število ležišč v hotelih, kakor tudi v počitniških domovih in campingih. V hotelih bo treba povečati število postelj za 44 % ali od 1556 ležišč v letu 1956 na 2248 hotelskih ležišč v letu 1961. Okrog 250 hotelskih postelj bomo pridobili z novimi gradnjami nastanitvenih objektov v Portorožu in Postojni, za drugih 442 postelj pa se bodo povečale nastanitvene zmogljivosti obstoječih hotelov in gostinskih podjetij. Okrog 60 postelj bomo pridobili v Portorožu z izpraznitvijo sob, ki so se v preteklem razdobju uporabljale za druge namene. Nadalje se bo povečalo število ležišč v weekend hišicah in campingih, ki so v upravljanju hotelov, za okrog 360 postelj. Za potrebe domačega turizma bo treba povečati število ležišč v počitniških domovih in campingih za okrog 2170. Prav tako bodo občinski ljudski odbori skrbeli, da se bo pridobilo nad 300 postelj z večjim angažiranjem zasebnih sob.

V prihodnjem razdobju bo potrebno nastanitvene zmogljivosti v počitniških domovih in campingih bolj izkoristiti z izmenjavo koristnikov in s tem omogočiti bivanje ob morju čim večjemu številu delovnih ljudi.

Pri pričakovanem dotoku domačih in tujih gostov ne bodo zadostovale sedanje gostinsko-restavracijske zmogljivosti in bo treba vzporedno s preureditvami in novimi gradnjami nočnih objektov povečati tudi gostinsko-restavracijske sedeže, posebno v Postojni. Računamo, da se bodo do leta 1961 povečale gostinsko-restavracijske zmogljivosti za okrog 2507 sedežev.

Zaradi predvidenega povečanja prebivalstva in zaposlenih bo treba povečati zmogljivost obratov družbene prehrane. S preureditvami delavsko uslužbenkih restavracij in menz se bo povečala zmogljivost teh

obratov za okrog 60% ali za okrog 1500 obrokov dnevno, k čemur bo v znatni meri prispevala dograditev delavsko-uslužbenske restavracije v tovarni »Tomos«, kakor tudi ureditev nove delavsko-uslužbenske restavracije v Piranu. Poleg tega bodo občinski ljudski odbori z odmerjanjem nižjih pavšalov stimulirali gostišča in druge obrate, da bodo pripravljali hrano za abonente. Nadaljnja naloga občinskih ljudskih odborov bo, da poskrbijo za ustanavljanje mlečnih restavracij.

Poleg povečanja nastanitvenih zmogljivosti bodo morala gostinska podjetja skrbeti tudi za povečanje števila obratov in naprav za razvedrilo gostov. Za podaljšanje turistične sezone bo potrebno znižati gostinske cene v času pred in po sezoni ter prirediti razne kulturne in športne prireditve.

Velikega pomena za poživitev turizma bodo »Primorske prireditve« kakor tudi razne regate, šahovske in druge športne prireditve.

Zaradi pričakovanega dotoka turistov in naraščajočega malega obmejnega prometa bo treba bolj skrbeti za ureditev gostinskih obratov v vsem okraju. Nujno bo, da občinski ljudski odbori prispevajo več sredstev za ureditev in opremljanje gostinskih obratov na svojih področjih. Posebno skrb bo treba posvetiti ureditvi gostišč ob glavnih prometnih žilah in ureditvi bifejev na obmejnih blokih. Nadalje bo treba bolj skrbeti za redno obratovanje gostinskih obratov v goratih krajih in urediti planinske postojanke. Planinska koča na Slavniku in postojanke na Snežniku, Nanosu in Javorniku bodo povezovala gorski in obmorski turizem. Avtoprevoziško podjetje »Slavniki« s turističnim uradom »Adria« bo skrbelo za izlete turistov v gorske predele, kakor tudi na izletniške točke, Socerb, Rižano in Lipico, katere bo prav tako treba urediti. Izlete bo treba prirediti za obisk svetovno znane Postojnske jame in tudi Skočjanske jame, ki privabljajo vedno več obiskovalcev.

V prihodnje bo treba bolj skrbeti za uspešno propagando naših turističnih krajev doma in v inozemstvu. Izdajati bo treba vodiče in skrbeti za penatiz razglednic važnejših turističnih krajev. Bolj se bo treba posluževati propagandnih napisov kot uspešnega propagandnega sredstva. Tudi turistična društva se bodo morala usmeriti na aktivnejše propagandno delo.

V prihodnjem obdobju bo potrebno vlagati še več sredstev za ureditev komunalnih naprav, posebno bo treba skrbeti za ureditev kopališč na obali. Nujno bo treba urediti kopališče v Ankaranu, ki je zlasti ob nedeljah zaradi dotoka turistov iz Slovenije in Trsta izredno obremenjeno. Razširiti in preurediti bo treba kopališče v Portorožu in ga opremiti s športnimi napravami, kakor tudi zgraditi kopališče v Postojni.

Občinski ljudski odbori, komunalna uslužnostna podjetja in turistična društva bodo morali skrbeti za polepšanje zunanega videza mest in krajev in čim večje površine zasadi z zelenjem. Skrbeti bo treba za ureditev sprehajališč in parkov. Za ureditev kanalizacije in vodovodov bodo morali prispevati sredstva tudi investitorji počitniških domov. Prav tako bo treba stopnje amortizacije in družbene dajatve počitniških domov postopno izenačevati z obveznostmi penzijskega gostinstva.

Zaradi povečanja avtomobilskega prometa bo treba povečati zmogljivost bencinskih črpalk v Por-

torožu in ob glavni cesti Postojna—Koper. Turistom bo treba omogočiti, da se bodo lahko posluževali storitev servisnih podjetij tudi ob nedeljah in praznikih in bo zato treba uvesti v servisnih delavnicah dežurno službo. Urediti bo treba parkirne prostore v Kopru Piranu, Portorožu, Postojni, na obmejnih blokih in v Divači. Zboljšati bo treba prometne zveze po morju med Koprom in Piranom ter Koprom in Ankaranom, kakor tudi s Trstom. Prav tako bo treba zboljšati prometno zvezo z Dalmacijo. V obalnem pomorskem prometu bo potrebno povečati število sedežev z nabavo novih plovnih objektov in s pritegnitvijo linijske in turistične plovbe na naše območje.

V času sezone bo treba vzpostaviti nove avtomobilske zveze z drugimi kraji Slovenije, zlasti z Gorenjsko. Avtoprevoziška podjetja bodo morala skrbeti za čim udobnejši prevoz. Trgovska in obrtna podjetja morajo obratovalni čas prilagoditi potrebam turizma in povečati število prodajal in obrtnih obratov ter jih sodobno urediti. V turističnih krajih bo treba razširiti omrežje prodajal za izdelke domače obrti in za živila, kakor tudi omrežje storitvenih obratov.

Predvidevamo, da bodo znašale bruto investicije v gostinstvu v prihodnjih petih letih približno milijardo 136 milijonov dinarjev, ki se bodo predvidoma uporabili za tele namene:

V milijonih din

— za gradnjo novih nastanitvenih in restavracijskih objektov v Portorožu in Postojni	325
— za gradnjo term v Portorožu	200
— za elektrifikacijo ter delno ureditev notranjosti Skočjanskih jam	27
— za postavitve weekend hišic	80
— za obnovitev in razširitev že obstoječih hotelskih in restavracijskih zmogljivosti ter za postavitve gostišča ob Skočjanskih jamah, za ureditev bifejev ob glavnih prometnih cestah in na obmejnih blokih, za nakup, mehанизirane in druge opreme.	369
— za nadomestitev izrabljenih osnovnih sredstev	135
Skupaj bruto investicije	1.136

Sredstva za sodobnejšo ureditev gostinske mreže bodo prispevala sama podjetja in občinski ljudski odbori. Za povečanje nastanitvenih zmogljivosti, za zgraditev term in za večje ureditve pa se bodo gostinska podjetja udeležila natečajev iz sredstev višjih teritorialnih enot.

Pričakuje se, da bo treba do leta 1961 v gostinstvu na novo zaposliti okrog 278 ljudi, ali 36% več kakor v letu 1956. Kvalifikacijski sestav gostinskih delavcev se bo izboljšal s tečaji za prekvalifikacijo, ki jih bo prirejela Okrajna gostinska zbornica. Prav tako bo gostinska zbornica prirejela za vsako sezono seminarje sezonskih delavcev.

Gostinska podjetja in Okrajna gostinska zbornica morajo poskrbeti, da se bo postrežba v gostinstvu in odnos gostinskega osebja do gostov izboljšal. Nakup mehanizirane opreme bo omogočil, da bo promet na enega zaposlenega večji, ne da bi to škodovalo kvaliteti postrežbe.

15. poglavje

Obrt

Predviden razvoj gospodarstva bo omogočil, da se bo povečala kupna moč prebivalstva in v skladu s tem tudi osebna poraba. Ta razvoj bo vplival na povečanje potreb, zlasti po uslužnostnih obrtnih storitvah.

Obrtniki bi lahko zadostili naraščajočim potrebam samo v sodelovanju z drugimi gospodarskimi panogami. Industrijska podjetja bi morala opremiti svoje trgovine z delavnicami za vzdrževanje lastnih izdelkov. Potrebe po gradbenem materialu bi morala kriti predvsem industrijska in gradbena podjetja. Trgovina naj bi omogočila obrtnikom, da bi si lahko pravočasno in v zadostni meri nabavili nadomestne dele in ves potreben material, saj je od tega v veliki meri odvisna kvaliteta izdelkov. Ljudski odbori naj v sodelovanju s stanovanjskimi skupnostmi pospešijo ustanavljanje raznih servisov in delavnic za pomoč zaposlenim ženam in za vzdrževanje stanovanjskih zgradb. Industrijska podjetja naj pomagajo pri ustanavljanju obrtnih obratov zlasti tam, kjer živi večje število industrijskih delavcev.

Občinski ljudski odbori bodo morali posvetiti vso skrb za pospešeni razvoj in materialno krepitev, predvsem uslužnostne obrti. Zato bodo morali vlagati v obrt najmanj tista sredstva, ki se stekajo iz obrti v lokalne investicijske sklade.

Okrajna obrtna zbornica mora skupaj z občinskimi ljudskimi odbori skrbeti, da bo doseženo potrebno povečanje števila vajencev in sodelovati pri določanju za lokacije novih obrtnih obratov in pri sestavi investicijskih elaboratov.

Pri določanju obveznosti do družbene skupnosti v družbenem sektorju obrti morajo občinski ljudski odbori zagotoviti, da bodo te obveznosti stimulatивно vplivale na hitrejši razvoj, zlasti uslužnostne obrti.

V mejah gospodarskih smernic, ki jih nakazuje zvezni in republiški perspektivni plan ter v skladu z gospodarskim razvojem v našem okraju se pričakuje povečanje celotne obrtne delavnosti od leta 1956 do 1961 za 75%. Povprečno letno večanje te delavnosti pa bo znašalo 11,6%. V splošno-družbenem sektorju bo letno povprečno večanje znašalo 15,9%, v zasebnem sektorju pa 3,2%. V združeni obrti se bo proizvodnja zmanjšala v tem obdobju za 50%, ker bodo kmetijske zadruge v glavnem opustile vse tiste obrate, ki ne predelujejo kmetijskih pridelkov.

V splošnem družbenem sektorju se bodo povečale storitve uslužnostne obrti povprečno za 12,2% letno. Največji napredek v tem perspektivnem razdobju bodo dosegle tele stroke uslužnostne obrti: kovinska za 91%, elektrotehnična 74%, gradbena 84% in predelovanje lesa 83%. V proizvodni obrti se bo povečala proizvodnja povprečno za 19,2 letno. Tako veliko povečanje proizvodnje odpade v glavnem na kovinsko stroko, saj bo predvidoma povečala proizvodnjo do leta 1961 za 785%; v lesni stroki predvidevamo dvig proizvodnje za 101%.

V celotni obrti predvidevamo povečanje produktivnosti dela povprečno za 6,1% letno, v splošno družbenem sektorju obrti pa za 8% letno. To povečanje produktivnosti dela prikazuje tale tabela:

	1956	1961	Indeks	Povprečno letno povečanje
Družbeni bruto proizvod na 1 zaposlenega	969	1.238	127	5,0
Narodni dohodek na 1 zaposlenega	264	355	134	6,1
Družbeni bruto proizvod na 1 zaposlenega v splošnem družbenem sektorju obrti	1.169	1.511	129	5,3
Narodni dohodek na 1 zaposlenega v splošnem družbenem sektorju	313	500	159	9,8

Da bo dosežen predvideni napredek v obrti, bo treba usposobiti 68 novih obrtnih delavnic s 4892 m² površine in povečati število zaposlenih za 35%. Vsako leto bo treba usposobiti okrog 186 novih obrtnih delavnic. To bomo lahko dosegli, če bodo obrtni obrati letno sprejeli v uk po 76 vajencev več kot doslej. Od navedenega števila novih obrtnikov se bo predvidoma zaposlilo v obrti splošnega družbenega sektorja 85% in v zasebnem sektorju 15%. Tako se bo letno povečalo število zaposlenih v celotni obrti povprečno 6,2%; od tega v splošnem družbenem sektorju za 10,1% in v zasebnem za 3%. V združnem sektorju pa se bo število zaposlenih zmanjšalo v tem obdobju za 61%.

V letu 1956 so bili zaposleni povprečno 3 obrtniki v enem obrtnem obratu. Do leta 1961 bo hitreje naraščalo število zaposlenih v obrti kot število obratov in to na račun ustanavljanja servisnih delavnic, ki naj bi poslovale v paviljonskih prostorih. Tako bodo leta 1961 povprečno 4 obrtni delavci zaposleni v enem obrtnem obratu.

Glede na to, da imamo v našem okraju mnogo kmečke delovne sile, ki je v zimskem času malo zaposlena, je potrebno, da se razširi domača obrt.

Zasebno obrt bo treba razvijati predvsem na deželi zaradi naraščanja potreb po osebnih storitvah, zlasti iz čevljarske, krojaške in podobnih strok. Ljudski odbori naj bi ta razvoj omogočili z dajanjem potrebnih olajšav pri stanavljanju deficitnih obrti; pri določanju družbenih obveznosti naj bi upoštevali zmogljivost delavnice oziroma obrtnika.

V prihodnjem obdobju bo treba povečati osnovna sredstva v obrti za 113% in obratna sredstva za 65%. To povečanje bomo lahko dosegli, če bomo vložili 731 milijonov bruto investicijskih sredstev in sicer 75% za osnovna in 25% za obratna sredstva. Od skupnih investicij za osnovna sredstva bo padlo na uslužnostno obrt 58% in na proizvodno obrt 42%. Od obratnih sredstev pa na storitveno 17% in na proizvodno obrt 83%.

Investicijska sredstva in celotno politiko razvoja obrti bo treba usmeriti v dograditev začetih obratov in za konsolidacijo že obstoječih. Potrebno bo zgraditi paviljonske prostore, v katerih naj bi predvsem poslovale servisne delavnice. Mnoge sedanje prostore bo treba izboljšati in zamenjati zastarelo in že izrabljeno opremo. Tudi proces dela bo treba izboljšati z boljšo izrabo proizvodnih zmogljivosti, večjim varčevanjem z materialom in boljšo organizacijo dela. Za izboljšanje strokovnega sestava delovne sile bo

treba tudi v prihodnje prirejati strokovne tečaje, kjer si bodo mojstri in pomočniki izpopolnjevali znanje in se seznanjali s sodobnimi tehničnimi pridobitvami. Sedanje šolske zmogljivosti za šolanje obrtniškega kadra bo treba povečati tako, da se bodo sedanji šolski prostori izboljšali in ustanovile potrebne delavnice za praktični pouk.

14. poglavje

Komunalna delavnost

Nagel razvoj gospodarstva v okraju Koper v preteklem razdobju in predvideni razvoj gospodarstva v razdobju 1957 do 1961 nujno terjata vzporedno usposobitev zmogljivosti komunalnih podjetij potrebam prebivalstva. Najbolj pereče vprašanje večine gospodarskih organizacij komunalnih delavnosti je izrabljenost osnovnih sredstev. Zato bo treba posvetiti vso skrb rekonstrukcijam, zlasti v pekarnah in obnovi omrežja Rižanskega vodovoda, katerega zmogljivost je zaradi naglega gospodarskega razvoja v obalnem pasu postala nezadostna. Potrebno pa bo tudi modernizirati kinematografska podjetja z uvajanjem sodobne cinemascopske tehnike in drugih tehničnih izsledkov. Nujno je treba v prihodnjem razdobju zgraditi nove uslužnostne klavnice za obalno področje in področje Sežane, saj so sedanji tovrstni obrati po higienskih prilikah in tudi po zmogljivosti nezadostni. Z navedenimi deli je treba pričeti čimprej.

Pričakuje se, da se bodo najbolj povečale zmogljivosti pekarn in to za dvakrat in zmogljivosti vodovoda za 73%. Zmogljivosti kinopodjetij se bodo povečale za 23%, medtem ko bodo plinarne in pralnice ostale pri enakih zmogljivostih.

Na podlagi predvidenega povečanja zmogljivosti računamo, da se bo povečal obseg proizvodnje in storitev v komunalni delavnosti do take mere, da bodo krite potrebe prebivalstva in drugih vrst odjemalcev. Te potrebe se bodo v prihodnjem razdobju precej povečale zaradi naraščanja števila zaposlenih in prebivalstva, kakor tudi zaradi pričakovanega dviga osebne porabe. Na dvig potreb in s tem na povečanje proizvodnje v pekarnah pa bo med drugim vplivalo stalno naraščanje turistične in gostinske delavnosti v okraju. Pralnica in kopalnica v Kopru bo s konsolidacijo svojega poslovanja in ureditvijo porabnikom dostopnih tarif povečala obseg pralnih in čistilnih storitev za nad 360%, medtem ko bo proizvodnja plina nazadovala zaradi ukinitve plinarne v Pitanu in zaradi izrabljenosti omrežja ter priključkov v Izoli.

Izkoriščanje obstoječih zmogljivosti se bo zelo povečalo, če računamo zmogljivost v eni izmeni, in sicer najbolj v pralnici in kopalnici v Kopru, v kinopodjetjih in pekarnah.

Pričakuje se, da se bo realizacija v prihodnjem razdobju povečala za 106%, družbeni proizvod za 141%, narodni dohodek pa za 149%. To bo rezultat povečanih storitev komunalnih podjetij. Nadalje bodo glavne storitve, ki so jih doslej opravljala obrtna podjetja, zajete v komunalni delavnosti: povečanje pa se pričakuje tudi z večjo prodajo kruha in z naraščanjem števila kino obiskovalcev.

Obratna sredstva se bodo povečala za 32 milijonov 74 tisoč dinarjev ali za 95% in to predvsem zaradi novih klavnice in razširjene proizvodnje pekarn. Obratna sredstva se bodo povečala v manjši meri,

kot je narastel obseg proizvodnje in storitev, ker se bodo obratni skladi boljše izkoriščali kot doslej.

Število zaposlenih se bo povečalo za 145 oseb ali 70%. Povečanje se pričakuje v vseh strokah razen pri plinarnah. Za novo delovno silo bodo morala podjetja preskrbeti stanovanja, kar pa vselej ne bo mogoče in si naj podjetja zato prisrčijo ljudi iz svojega najbližjega zaledja.

Računamo, da bo z izboljšanjem organizacije dela, z uvedbo racionalnejših pekarskih pečij in boljše opreme, z boljšim izkoriščanjem zmogljivosti in z večjim varčevanjem pri materialu narasla produktivnost dela za 28%.

Da se bodo vsi ti cilji dosegli, pa bo treba vložiti v komunalno delavnost 433 milijonov 800 tisoč dinarjev bruto investicij in to največ za rekonstrukcijo vodovoda in pekarn. Predvidevamo, da bodo te investicije financirane 39,9% iz lastnih sredstev, 26,7% iz lokalnih investicijskih skladov in 33,4% iz drugih virov. Zlasti bo potrebno, da ljudski odbori posvetijo pri svoji investicijski politiki vso skrb rekonstrukciji pekarn in rižanskega vodovoda; zgraditi pa bo treba tudi dve uslužnostni pekarni in modernizirati kinodvorane.

15. poglavje

Casopisno-založniška delavnost

Casopisno-založniško podjetje »Primorski tisk« Koper bo v prihodnjem razdobju v celoti rekonstruiralo svojo tiskarno in upravno poslopje. Predvidena sredstva znašajo 107,6 milijonov dinarjev, pri čemer bo podjetje prispevalo nad polovico sredstev iz lastnih skladov.

Na tej podlagi računamo, da bo moglo podjetje večji del svoje delavnosti usmeriti na grafično delavnost in s tem zmanjšati delež trgovskih poslov v celotni realizaciji podjetja. Računamo, da se bo realizacija podjetja do leta 1961 povečala za 15% v primerjavi z letom 1956. Družbeni proizvod se bo v istem času povečal za 75%, narodni dohodek pa za 80%. Na enega zaposlenega bo v letu 1961 prišlo 24% več družbenega proizvoda in 27% več narodnega dohodka kot v letu 1956. Na tej podlagi računamo, da se bo produktivnost dela dvignila za 27 odstotkov. Dejansko povečanje produktivnosti dela bo mnogo večje, ker je v letu 1956 bil družbeni proizvod zaradi konjunkturalnih kupčij sorazmerno zelo visok, kar pa ni bil izraz visoke produktivnosti dela.

Da se bodo ti cilji dosegli, bo moralo podjetje izboljšati organizacijo dela, maksimalno izkoriščati svoje zmogljivosti, pridobiti strokovno delovno silo in povečati ter razširiti svoje komercialne stike.

Cetrty del

UKREPI ZA REALIZACIJO PLANA

16. poglavje

Krepitev socialističnih razmerij

Za uspešno izvrševanje nalog ter plana je treba dosledno izvajati nagrajevanje po socialističnem načelu na podlagi koristno vložene delo. V ta namen bo treba razširiti obseg nagrajevanja po normah in prilagoditi premijske pravilnike nadpovprečnim rezultatom naporov delavcev in uslužbencev. Zaradi pravilne usmerjenosti delovnega kolektiva na celotni ekonomski uspeh podjetja ali obrata, bo treba

osebne dohodke članov kolektiva bolj povezovati s čistim dohodkom, ki ga gospodarska organizacija v enem letu doseže. Ta načela v nagrajevanju bodo tudi vplivala na hitrejše povečevanje storilnosti, na racionalnejše izkoriščanje surovin ter reprodukcijskega materiala in skrbnejše upravljanje z osnovnimi ter obratnimi sredstvi.

Temelj socialistične izgraditve je v razvijanju socialističnih družbenih razmerij po družbenem samoupravljanju v gospodarskih organizacijah, ustanovah in ljudskih odborih. Posebno pomoč in skrb bo treba posvečati organom delavskega samoupravljanja pri novoustanovljenih gospodarskih organizacijah. Koristne pobude delovnih ljudi bo treba bolj upoštevati in jih razvijati z zagotovitvijo potrebne materialne podlage. Za uspešno izvajanje nalog tega plana bo treba pritegniti čim več državljanov k sodelovanju pri organih družbenega upravljanja.

Pri nadaljnjem razvoju delavskega samoupravljanja v gospodarstvu in v skladu s razvojem komunalnega sistema bodo morala gospodarska združenja in zbornice mnogo bolj načrtno delati za napredek proizvodnje, za uvajanje in razvoj kooperacije in za urejanje tržišča. Treba bo izboljšati sestavo teh organov z vključevanjem naprednih delavcev iz proizvodnje. S tem se bodo še bolj povezali z gospodarskimi organizacijami in uspešneje reševali skupne probleme v interesu razvoja družbenih odnosov.

Siroko sodelovanje kmetijskih zadrug z zasebnimi kmetijskimi proizvajalci bo znatno okrepilo socialistične odnose v kmetijstvu. V obalnem pasu so dani pogoji, da se vsi zasebni kmetovalci vključijo v ekonomsko kooperacijo z zadrugami, kar bo znatno povečalo dohodek tako zasebnikov kakor tudi družbe.

Vsi organi družbene skupnosti kot so okrajni in občinski ljudski odbori, zbornice, združenja proizvajalcev in sindikati morajo povezovati in usmerjati aktivnost gospodarskih organizacij v skladu z nalogami, ki so postavljene s tem planom.

17. poglavje

Ukrepi za izpolnitev tega plana

1. Okrajni ljudski odbor in občinski ljudski odbori ter njihovi organi morajo s svojimi družbenimi plani, odloki in drugimi predpisi ter pri upravljanju z družbenimi skladi in drugimi sredstvi, kakor tudi pri izdajanju raznih ukrepov, za katere so pooblašteni, predvsem uresničevati cilje perspektivnega plana.

2. Gospodarske organizacije morajo pri svojem celotnem poslovanju uresničevati cilje in naloge perspektivnega plana in se ravnati po njegovih smernicah. Zato naj gospodarske organizacije na zasedanjih delavskih svetov sprejmejo perspektivne plane svojega razvoja, kar jim bo olajšalo sestavo letnih gospodarskih planov, ki so obvezni za gospodarsko organizacijo.

3. Okrajni ljudski odbor bo za izvajanje tega plana izdal vsako leto letni družbeni plan, s katerim

se bodo razporejala sredstva, ki mu pripadajo, v skladu s smernicami tega plana.

4. Družbeni plani gospodarskega razvoja občin za razdobje od 1957. do 1961. leta morajo biti v skladu s tem planom. Občinski perspektivni plani morajo konkretizirati cilje in ukrepe tako, da bodo predstavljali konkretne naloge in obveznosti za vse organe, gospodarske in negospodarske organizacije, kakor tudi za državljanke, ki prebivajo na območju občine. Dinamika ustvarjanja ciljev perspektivnega plana občin v letnih družbenih planih mora biti vsklajena z letnim družbenim planom okraja.

5. Za vse objekte, ki so predvideni s tem planom, je treba izdelati investicijske programe, v katerih bo dobro preštudirana potreba in funkcionalnost, kakor tudi drugi elementi, ki vplivajo na družbeno korist, na velikost in stroške objekta. Pri tem si je treba v celoti prizadevati, predvsem pri izbiri materialov, konstrukcij in načina opremljenosti, da se zagotovi čim cenejša izvedba po pogojih sodobnih normativov.

6. V perspektivnem razdobju je treba kompleksno proučiti in izdelati osnove za reševanje nekaterih važnejših problemov, ki se bodo pričeli reševati v nadaljnjem razdobju, kakor je na primer celotna preskrba kraškega področja z vodo in vpliv hidrocentrale Osp na gospodarstvo Krasa.

Potrebno je izdelati urbanistične plane za vsa mesta, kakor tudi načelno rešiti vprašanja prostorninskega koriščenja obalnega pasu.

7. Zavod z aplaniranjem in drugi organi okrajnega ljudskega odbora morajo spremljati izvajanje perspektivnega plana in periodično obveščati okrajni ljudski odbor o njegovem izpolnjevanju. V primeru potrebe morajo predlagati naknadne ukrepe, ki bi bili potrebni za izpolnitev perspektivnega oziroma letnih družbenih planov.

18. poglavje

Zaključni odredbi

1. Elaborat Zavoda za planiranje OLO Koper »Dokumentacija« k družbenemu planu gospodarskega razvoja okraja Koper za razdobje od 1957. do 1961. leta v sedmih zvezkih, ki vsebuje na drobno obdelavo ciljev in nalog tega plana, predstavlja prilogo tega plana.

2. Ta plan velja od dneva objave v »Uradnem vestniku OLO Koper«. Gospodarski odnosi in rezultati, ki so bili doseženi na podlagi družbenega plana za leto 1957, se štejejo v izpolnitev tega plana.

Št. 6731/1

Koper, dne 6. junija 1958.

Predsednik OLO:
Albin Dujc l. r.